

EUGLENA

JAARGANG 33 NUMMER 4 - JUNI, JULI, AUGUSTUS 2014

bpost
PB-PP|B-37037
BELGIE(N)-BELGIQUE

kampplaats
congres '14!

POELEN SPECIAL

ADOpteer eens een poel

TERUG NAAR DE TOEKOMST

VAN 31 JULI TOT 3 AUGUSTUS: JNM CONGRES 2014

JE BEESTIGE JEUGDBEWEGING

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens één van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij één van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

LID WORDEN

Om lid te worden surf je naar www.jnm.be/lidworden en vul je het inschrijvingsformulier in. Je krijgt betalingsinstructies per e-mail.

- 5 euro voor introductieleden: voor iedereen in het eerste jaar dat je lid bent
- 18 euro voor piep-, ini- & gewone leden, geboren in de jaren 1988 tot en met 2006
- 18 euro voor steunleden, geboren in 1987 of vroeger (abonnement op Euglena)
- 36 euro voor instellingen, bibliotheken, scholen ... (abonnement Euglena + Kikker)

LIDGELD HERNIEUWEN

Surf aangemeld naar www.jnm.be/lidgeldhernieuwen en ons systeem loodst je door de verschillende stappen van je lidgeldhernieuwing. Eens je lidgeld verwerkt is, krijg je van ons een bevestigingsmailtje.

Je kan ook een domiciliëringaanvraag indienen op www.jnm.be/domiciliering. Je lidgeld zal elk jaar van je rekening gevorderd worden, twee weken nadat we je via brief gewaarschuwd hebben. Wie betaalt via domiciliëring krijgt een leuk JNM-cadeau!

KRIJG JE LIDGELD TERUG

Bij heel wat ziekenfondsen kan je een deel van je lidgeld of van de deelnameprijs aan een kamp laten terugbetalen. Bezorg gwen@jnm.be het formulier van je ziekenkas en vermeld duidelijk over welk lid en welk kamp het gaat.

VRAGEN?

Het nationaal bondssecretariaat is gevestigd in de Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent en is elke werkdag open van 10u tot 12u30 en van 13u30 tot 17u. De JNM-winkel is open van dinsdag tot zaterdag van 14u tot 18u. Je kan ons bereiken op info@jnm.be of 09/223 47 81.

35 jaar Sint-Pietersbergkamp	4
Hier is Hanne	6
Mauri, bioboerin in wording	34
Column - Lennert De Vroey	36

ZOMERCONGRES '14 8

Programma	11
De HB-momenten	12
De Algemene Vergadering	13
De Gulke Putten	16
Praktisch	18
Vacatures	20

POELENSPECIAL 22

Adopteer een poel	22
Libellen als bioindicator	24

NATUURSTUDIE 27

Mystery quiz	27
Waarnemingstelex	28
Afrika's laatste wolf	30
Bidsprinkhaankreeft	32

MAGAZINI 38

EUGLENA is het driemaandelijks nationale tijdschrift van JNM. De artikels en foto's worden gemaakt door onze vrijwilligers. Dank aan alle schrijvers en fotografen! Vragen? Inzendingen? Eén adres: euglena@jnm.be!

FOTO voorpagina: Tim Vandewiele

Met steun van de
Vlaamse overheid

VOORWOORD

ONZE VRIJWILLIGERS MAKEN VAN JNM EEN BEESTIGE JEUGDBEWEGING

door Evelien Scheelen

EEN AANTAL MAANDEN GELEDEN was ik nog stevig aan het trainen voor de koers. Scott, mijn nieuwe liefde sindsdien, bracht me uiteindelijk trots over de eindmeet. Trots omdat het gelukt was – niemand had me verteld dat het zo zwaar zou zijn, verdomme – maar vooral trots omdat er überhaupt een koers was. JNM Poekebeek maakte er een goed georganiseerd geheel van. Het product van een goed team, maandenlange voorbereiding en vooral veel inzet en enthousiasme. Je moet het maar doen, zo'n koers organiseren.

Ik kan nog duizend andere voorbeelden geven van prachtig vrijwilligerswerk bij JNM. Zoals de klimaatrein naar Warschau, waarop maar liefst 120 JNM'ers met overdonderend enthousiasme meespoorden. Zoals alle piep- en inactiviteiten die wekelijks overal te lande georganiseerd worden. Zoals de nieuwe editie van het boekje 'Waarom Vossen op Egels Plassen', vol leuke natuurweetjes en –spelletjes, volledig gemaakt door vrijwilligers. Heb je er trouwens al eens op gelet hoeveel mensen halt houden voor onze winketalage om even een nauwkeurigere blik om ons boekje te werpen?

De kampenzomer is nog een voorbeeld van een sterkt staaltje vrijwilligersengagement. Al in december worden de eerste stappen gezet richting een zomer vol liefde, natuur, milieu, vrienden en plezier. Elke jaar lukt het - toegegeven, het één jaar al met minder moeite dan het ander - om voor onze kleinste en grootsten een prachtig

kampenaanbod samen te stellen. Hoewel we onze lieve personeelsleden erg dankbaar zijn voor de ondersteuning, zijn het toch jullie, vrijwilligers, die het grootste werk doen. Jullie, werkmieren van de schoonste soort, kunnen niet genoeg beseffen hoe belangrijk jullie zijn voor een vereniging zoals JNM. Jullie maken JNM samen tot wat JNM is: jouw bééstigste jeugdbeweging.

HET HOOGTEPUNT VAN DE KAMPENZOMER BLIJFT VOOR MIJ TOCH HET ZOMERCONGRES

Het hoogtepunt van de kampenzomer blijft voor mij toch het zomercongres. Dat is een huzarenstukje dat er helemaal komt dankzij de onafgebroken inzet van een bende Roesen en hun vrienden. Zo'n zomercongres vormt een niet te missen sluitstuk van een JNM-jaar. Verwacht je aan vijf dagen vol ongeëvenaarde workshops, excursies en feestjes. Zo'n zomercongres is ook het uitgelezen moment om je zegje te doen over de koers die JNM volgens jou varen moet. 'Algemene vergaderingen', het klinkt ietwat saai maar eigenlijk zijn het erg belangrijke momenten waar we jullie graag bijhebben. Het is hét moment om het afgelopen werkjaar te evalueren, om te

discussiëren, om een nieuwe serie HB'ers te kiezen en te wegen op de koers die JNM moet varen.

Zoals elk werkjaar kunnen we fier terugkijken op de fantastische dingen die we samen hebben verwezenlijkt. In de afdelingen, op kamp, op cursus of in het nationale hoofdbestuur. Helden zijn jullie allemaal. Het is fijn om te zien dat JNM'ers nog steeds goed zijn in wat ons tot JNM maakt: kinderen en jongeren samenbrengen rond onze gemeenschappelijke liefdes. Een naamsverandering blijkt nog niet meteen aan de orde. De J, N en M illustreren nog steeds goed waar het voor ons over gaat.

Dankjewel aan alle werkmieren, afdelingsbesturen, hoofdbesturen, andere werkmieren en personeelsleden. Dankjewel voor een jaar voor enthousiasme en engagement. Jullie doen dat goed. Samen doen wij dat goed.

Liefs

Evelien Scheelen

P.S.: Vorige keer had ik het ook over een nieuw logovoorstel, weet je nog? Dat idee is niet afgevoerd. Maar om praktische redenen stellen we het je pas voor op het congres. Iets om niet te missen!

35 JAAR SINT-PIETERSBERGKAMP

ONVERGETELIJKE VERHALEN UIT HET UITERSTE PUNTJE VAN VLAANDEREN

ELK JAAR TREKKEN EEN BENDE JNM'ers naar Kanne, een klein gezellig dorpje in Limburg, verscholen tussen Wallonië en Nederland. En dat al 35 jaar lang! Op het moment van schrijven zijn er nog enkele vrije plaatsen voor de verjaardagseditie van het Sint-Pietersbergkamp. Dat het een onvergetelijke ervaring zal zijn, bewijzen de verhalen van enkele 'SPB'-rotten.

Voor Wim Slabbaert begon het Sint-Pietersbergverhaal toen hij er ging rondneuzen op zoek naar meer kennis over kalkgrasland. "Ik trof daar een fenomaan gebied", vertelt hij. "Gered door de JNM, maar geen kat keek er nog naar om. Behalve de familie Erens die manmoedig stand hield." Sebastiaan Hanouille gaat al mee op SPB-kamp sinds 2001. "Ik heb er gewoon deugd van om een paar keer per jaar naar 't verre Limburg af te zakken, bomen te vellen, dassen te zoeken en pinten te drinken met een groep goede vrienden. Vrienden waarmee we ondertussen al heel wat meegemaakt hebben." Gabriël Erens kwam bij JNM toen hij 14 jaar was. "De eerste keer dat ik JNM'ers zag, was toen ze een fiets kwamen repareren bij mijn vader",

vertelt Gabriël. "Een beetje later ontdekten de JNM'ers de Tiendeberg, die later ook door hen beheerd werd. Zo ben ik bij JNM en dus op de SPB-kampen terecht gekomen."

"Het SPB-kamp is dan wel een werkkamp", meent Ward Hamaekers, "maar excursies en andere leuke activiteiten horen er ook bij. Zoals een onvergetelijke badkuiprace van een helling!" Meteen dromen Linde Camps en Annaïs Jans weg naar een andere herinnering. "Op een van de warme zomerkampen enkele jaren geleden gingen we met een oude sok op zoek naar Parnassia", vertellen ze. "Na wat geroep van een JNM'er die mee zocht hoorden we ineens heel wat gekraak uit de bosrand. We keken op en zagen (overdag) een oehoe op vijf meter boven ons voorbij vliegen! Een zalig beeld dat voor eeuwig in ons geheugen zal blijven."

Waarom elke JNM'er zeker eens moet afzakken naar Kanne? Ward: "Als ik iemand zou willen overtuigen om mee te komen, zou ik hem vertellen wat we doen om de natuur te helpen en welke geweldige mensen ik er al heb ontmoet!" Rémar:

door Annaïs Jans en Linde Camps

"Omdat de SPB niet zonder JNM kan, en JNM dat ben jij! JNM speelt er al 35 jaar een zeer cruciale rol op vlak van het behoud en bescherming van de bijzondere flora en fauna. En die rol moet de JNM proberen verder te zetten. Maar ook omdat het toch een voorrecht is om samen aan iets moois te mogen werken en daarbij te weten dat jij alleen al - maar zeker ook als groep - het verschil maakt én dat ook kunt zien."

Met dank aan: Sebastiaan Hanouille, Rémar & Gabriël Erens, Ward Hamaekers, Daan Dekeukeleire en Wim Slabbaert

**ACTIVITEITEN
ZOALS
BADKUIPENRACES
VAN EEN HELLING
HOREN ER OOK BIJ**

Rémar: "JNM speelt er al 35 jaar een cruciale rol op vlak van het behoud en bescherming van bijzondere fauna en flora." Foto: Gabriël Erens

SOORTEN DIE JE KAN TEGENKOMEN OP 'DEN BERG'

BECHSTEINS VLEERMUIS

De Bechsteins vleermuis is een bijzonder zeldzame soort in héél Europa. In Vlaanderen komt de soort, op enkele waarnemingen na, alleen voor in het Zuidoosten van de provincie Limburg. Onder de berg bevinden zich vele oude mergelgroeves. Elke winter worden duizenden overwinterende vleermuizen gevonden in de kilometers ondergrondse gangen, waaronder een vijftal Bechsteins vleermuizen. Uit recent onderzoek blijkt echter dat de Bechsteins vleermuis enorm moeilijk te vinden is in de winter, omdat de meesten diep in spleten overwinteren. De soort is makkelijker te vinden wanneer ze in het najaar naar de overwinteringsplaatsen komen om daar te paren (het zogenaamde zwermen). In de nazomer van 2011 vingen we met de Zoogdierenwerkgroep van de JNM dan ook 'zwermende' vleermuizen in

zes groeves. Tijdens dit onderzoek konden maar liefst 120 verschillende Bechsteins vleermuizen gevangen worden, wat de Sint-Pietersberg meteen één van de grootste gekende zwermplaatsen van Bechsteins vleermuis voor West-Europa maakt!

KLEIN WARKRUID

De Tiendeberg in Kanne is één van de weinige locaties buiten de Kempense heidegebieden waar Klein warkruid voorkomt. Dit plantje is een echte parasiet. De soort heeft geen eigen bladgroen en ook geen eigen wortelsysteem. Met speciale zuigwortels zuigt Klein warkruid alle voedingsstoffen en water op uit waardplanten, voornamelijk Struikhei. Door de wirwar van roodwitte draadachtige stengels wordt de soort ook wel 'Duivelsnaaigaren' genoemd. Op de Sint-Pietersberg vind je ongelooflijk diverse graslanden, met erg kalkrijke stukken tot eerder heidschrale zure graslanden waar ook heidesoorten te vinden zijn. Door het jarenlang volgehouden beheer van deze

graslandpareltjes kunnen zeldzame soorten als Klein warkruid overleven.

DWERGBLAUWTJE

Het dwergblauwtje is een klein blauwgrijs vlindertje. Het is een echte kalkgraslandsoort, die haar eitjes legt op de gele bloemen van wondklaver. Dit plantje komt voor waar echte kalklagen aan de oppervlakte komen. De oude graslanden op het Vlaamse deel van de berg zijn niet kalkrijk genoeg, maar op de bermen van het Albertkanaal vind je wel de juiste bodem. Dit stuk was dan ook de stronghold van Dwergblauwtje in Vlaanderen. Echter: de taluds van het Albertkanaal verbossen door het uitblijven van beheer en tot overmaat van ramp verdween een groot deel van de kalkrijke vegetatie onder het beton van de brug van Vroenhoven. Tijdens de afgelopen werkkampen werden hele stukken kanaalberm ontbost van opschietende acacia's en sleedoorns. Dankzij deze noeste arbeid kon de populatie Dwergblauwtjes gered worden!

Foto: Jirko Bruyninckx

HIER IS HANNE

ONZE NIEUWE VORMING- EN
AFDELINGSONDERSTEUNER

door Wim Vandonck

ONZE VORIGE VORMING- EN AFDELINGSONDERSTEUNER EMIEL hebben we voor altijd in ons hart gesloten (hoe kan het ook anders, met zo'n afscheidsfeest). Maar het ziet er naar uit dat we met Hanne Gevaert een waardige opvolgster hebben gevonden. Ze deed bakken ervaring op bij Akabe, LEJO vzw en KAJ en ze weet heel goed wat JNM nodig heeft. "Ik wil niet te veel achter mijn computer zitten, maar ik wil naar de JNM'ers toegegaan en ze zo vaak mogelijk zien zodat ze bij mij terecht kunnen."

Hoe ben je bij JNM terecht gekomen?

Hanne: "Ik kende JNM al via EVA Aalst. Iemand sprak me er ooit aan om JNM'er te worden, maar dat was vlak voor ik oude sok zou worden. Het is er dus niet van gekomen, tot ik op de vacature stootte. Ik begon de website wat meer door te pluizen en ik schrok echt van het engagement van JNM'ers! Vleermuizenstronten tellen, poelen onderhouden, vogels spotten ... Ze doen het gewoon allemaal!" (lacht)

Je hebt heel wat ervaring in het jeugdwerk.

"Op mijn vijftiende ben ik begonnen als leiding bij Akabe. Ik ben dat zeven jaar blijven doen. Na mijn middelbaar wist ik niet goed welke studierichting te kiezen en zo belandde ik een jaar als vrijwilliger bij LEJO vzw, een organisatie voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. Ik organiseerde en begeleidde er mee kampen. Dat lag me echt en doordat bijna iedereen daar sociaal-cultureel werk gestudeerd had, ben ik ook aan die opleiding begonnen in volwassenenonderwijs. Uiteindelijk ben ik nog eens vier jaar blijven plakken bij LEJO vzw."

En zo belandde je bij KAJ?

"Ja, ik ben er begonnen als uitbouwwerker bij KAJ Aalst-Oudenaarde. Mijn opdracht bestond uit verschillende delen. Ik zocht uit hoe het verging met jongeren die werkten en werk zochten via de interimkantoren. Heel wat van deze jongeren werden niet goed behandeld. Ik bracht deze jongeren samen om naar een actie te werken waarbij we aan iedereen wilden duidelijk maken dat het niet makkelijk was om werk te zoeken of te werken via de interimkantoren. Daarnaast ondersteunde ik de bestaande afdelingen en deed ik vooronderzoek om nieuwe afdelingen uit de grond te stampen. Na als uitbouwwerker gewerkt te hebben ben ik als personeelsbegeleider aan de slag gegaan om op mijn beurt mensen op te leiden om afdelingen te ondersteunen, afdelingen uit de grond te stampen en interimacties te houden."

Wat heb je tijdens je eerste weken bij JNM zoal uitgespookt?

"Ik ben meteen mee op cursus gegaan. Het was echt leuk om de vormingsvrijwilligers meteen te leren kennen! Doordat alles zo nieuw was en ik veel geëvalueerd heb tijdens de cursus was er minder tijd om de cursisten te leren kennen en dat vind ik jammer. Maar het gaat om jongeren die nieuw in het bestuur van hun afdeling stappen, dus ik heb nog zat tijd om die allemaal goed te leren kennen. Ik was bovendien echt verbaasd over het niveau van de cursussen. Ze krijgen hier vergadertechnieken die ik in het hoger onderwijs heb gekregen!"

Welke uitdagingen zie je voor jezelf en voor JNM?

"Ik kijk er alvast naar uit om JNM echt te beleven en zo veel mogelijk naar de JNM'ers toe te gaan. JNM heeft echt mijn natuurlampje aangestoken. Daarnaast gaan we zeker blijven focussen op de kiemwerking, waarbij afdelingen nieuw leven worden ingeblazen in samenwerking met Natuurpunt. Het is ook belangrijk dat we de afdelingsgrenzen bekijken en waar nodig hertekenen. Nabijheid is echt belangrijk en stimuleert kameraadschap. Je gaat veel makkelijker samen een pintje drinken als iedereen dichtbij woont. Het is ook mijn bedoeling om samen met de vormingsploeg enkele nieuwe vormingen op maat te ontwikkelen zodat we kennis en vaardigheden bij JNM'ers groeiend en boeiend houden. En tot slot hoop ik dat we over een paar jaar nooit meer moeten horen 'had ik JNM maar eerder gekend'. Als alle afdelingen goed draaien, kunnen we promo voeren en actief nieuwe leden aantrekken. Dat vergroot onze naambekendheid en onze draagkracht."

IN MEMORIAM

DIT VOORJAAR ZIJN TWEE JNM-BOEGBEELDEN OVERLEDEN.

PHILIP POLK stond aan de wieg van de BJN. Als elfjarige werd hij lid van de Nederlandse NJN, om in 1958 de eerste afdeling van de Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie op te richten in Antwerpen. "Jonge mensen organiseerden alles zelf, de ouderen mochten zich met niets bemoeien... Ik was geïnteresseerd in natuur en volgde vol bewondering wat die kritische jongeren me vertelden. Ik leerde razendsnel van specialisten die nauwelijks ouder waren dan mezelf... Om met jongens en meisjes samen op kamp te gaan organiseerden we twee kampen, elk in een aangrenzende Limburgse gemeente. Het kamp vond plaats op de gemeentegrens. Prachtig was dat. Het moet een van de eerste gemengde kampen van België geweest zijn." Later werd Philip Polk professor biologie aan de VUB. Een interview met de founding father van de jeugdbond - en ook van CVN en VLIZ - kan je vinden in het jubileumboek van JNM, pagina's 23 t.e.m. 25.

MARC PALLEMAERTS lanceerde in 1981 samen met Jan Van den Berghe het idee om als BJN en Wielewaaljongeren de krachten te bundelen. Dit was het begin van een lang proces van overtuigen, onderhandelen en opnieuw overtuigen. Op 16 april 1983 vond uiteindelijk een stichtingscongres plaats en keurde een meerderheid het ontstaan van de Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming goed. Over de fusie vind je een heel hoofdstuk in het jubileumboek. Professor Marc Pallemarts werkte binnen verschillende universiteiten, de Europese Unie en de VN rond milieubeleid, milieurecht en consumentenbescherming. In 2012 werd hij lid van de VN-Mensenrechtenraad. Marc Pallemarts overleed onverwacht op 53-jarige leeftijd.

We wensen de familie van Marc Pallemarts en Philip Polk veel sterkte en bedanken hen een laatste keer voor alle tijd, engagement en enthousiasme. Zonder hen had JNM misschien nooit bestaan.

ZOMERCONGRES '14

CONGRESSPECIAL door Linde Camps, Tim Vandewiele, Pieter Becuwe, Evelien Scheelen, Michiel Bardyn, Eckhart Kuijken, Christine Verscheure, Jana Schelfhout en Yannick Delvaux

WAT BEGON ALS EEN VERWIJZING naar de legendarische filmtrilogie "Back to the future", is de veelomvattende naam geworden van het volgende JNM-zomercongres. De naam legt de link tussen het heden en het verleden. Wat de toekomst ook brengt, ze draagt altijd de sporen van het verleden. Dit zomercongres slaat de brug tussen verleden en toekomst aan de hand van drie subthema's: transitie, duurzame landbouw en mens & natuur. Wat volgt is een filosofisch-historische beschouwing die jullie op het juiste spoor zet richting JNM Zomercongres 2014.

TRANSITIE

De transitiebeweging is de laatste jaren aan een heuse opmars bezig. Ze krijgt de wind in de zeilen door de verder uitdijende systeemcrisis. Nu veel zekerheden als sneeuw voor de zon wegsmelten, gaan mensen op zoek naar houvast, naar

bereidingen op grootmoederswijze, gaan ze naar repair-café's of brengen ze kleren naar de weggeefwinkel. Transitie-initiatieven bieden een alternatief, trachten mensen opnieuw bij elkaar te brengen en dragen respect voor het milieu hoog in het vaandel. Transitie gaat terug in de toekomst. Het combineert innovatieve technieken en denkwijzen met ambachtelijke werkwijzen.

Denk aan 3D-printing: het productieproces gebeurt net als vroeger op ambachtelijke wijze, ver van de geautomatiseerde massaproductie. Handige jongelui sleutelen dagenlang in een loods aan hun 3D-printer, maar gebruiken de nieuwste technologieën. Toekomst en verleden ontmoeten elkaar en gaan hand in hand. Transitie omarmt niet enkel het nieuwe, maar grijpt ook terug naar praktijken uit het verleden die de greep op het leven opnieuw moeten vergroten. Het wil geen volledig nieuwe wereld creëren: transitie-initiatieven, zoals 3D-printing, open source software, volkstuinen enzoverder

door Pieter Becuwe en Tim Vandewiele

zijn ingebed in de bestaande maatschappij. Het gaat om commons, goed dat iedereen mee kan ontwikkelen en gebruiken. Ook vroeger had men commons, zoals gemeengronden: weilanden die gebruikt en beheerd werden door bijvoorbeeld de dorpsbewoners. Het huidige internet is zo'n gemeengrond in de moderne zin, met de internetbezoeker als dorpsbewoner.

**TRANSITIE-
INITIATIEVEN
TRACHTEN
MENSEN OPNIEUW
BIJ ELKAAR TE
BRENGEN**

Bijna één op zeven heeft niet genoeg te eten én er is een groeiende volksongezondheid. Foto: Tim Vandewiele

Transitie biedt een beginnend alternatief voor het huidige kapseizende systeem. Het stelt het dominante TINA-discours (There Is No Alternative) in vraag en introduceert de TATA-gedachte (There Are Thousands of Alternatives). Transitie-initiatieven verspreiden duizenden zaadjes die, eens de omgevingsfactoren gunstig zijn, kunnen ontkiemen en uitgroeien tot prachtige bomen. Ze bieden een antwoord zowel op kleine schaal (bijvoorbeeld de 'fietskeuken' als herstel- en ontmoetingsplaats) als op grote schaal (bijvoorbeeld transition-towns waarin een volledige gemeenschap kiest voor een systeem zonder fossiele brandstoffen). Het zomercongres gaat dieper in op dit transitiedenken en de praktijken die hieruit voortvloeien.

DUURZAME LANDBOUW

Landbouw voorziet al duizenden jaren in een van onze primaire behoeftes. Oude beschavingen (het Egyptische, Griekse en Romeinse Rijk) kon maar floreren door een sterk ontwikkeld landbouwsysteem. Het

zorgde ervoor dat niet iedere mens nog van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat op het veld moest werken en het creëerde ruimte voor een militaire en religieuze tak, ambachten enzoverder. De aan- of afwezigheid van een werkende landbouw bepaalde het bloeien of verdwijnen van een samenleving.

De ontginning van aardolie vanaf de 19e-20e eeuw (denk aan de film 'There will be blood') lag aan de basis van de Tweede Industriële Revolutie en bood de mens tal van mogelijkheden. Tegelijkertijd begon de wereldbevolking exponentieel te groeien (een verzevenvoudiging tussen 1800 en nu, van één miljard naar zeven miljard). Uit angst om onvoldoende in voedsel te kunnen voorzien, zette de zogenaamde Green Revolution vanaf de jaren 50 in op de modernisering en intensivering van de landbouw. Nieuwe irrigatiesystemen, grondige mechanisatie, chemische pesticiden, meststoffen en productievare rassen waren snel alomtegenwoordig in de landbouwsector.

Dit landbouwsysteem is echter niet alleen gefaald in zijn opzet (bijna één op zeven heeft niet genoeg te eten én er is een groeiende voedingsongezondheid), het heeft ook dramatische gevolgen op ecologisch vlak: verlies aan biodiversiteit, uitputting van grondstoffen en de bodem enzoverder. Daarenboven zit deze 'groene revolutie' ingebed in een systeem waarin de boer zelf nauwelijks nog een plaats heeft.

Duurzame of agro-ecologische landbouw probeert hierop een antwoord te bieden en is een voorbeeld van transitie die op relatief grote schaal wordt toegepast. Het omvat eigenlijk een veelheid aan landbouwvormen: biologische en biodynamische landbouw, permacultuur enzoverder. Deze landbouwvormen trachten tegemoet te komen aan de huidige vraag naar voedsel zonder de toekomstige generaties in het gedrang te brengen.

Ook duurzame landbouw gaat terug in de toekomst: een gezonde bodem, veelheid aan variëteiten, gediversifieerde

landbouwbedrijven, minder afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, kennis van en samenwerking met de natuur, seizoen gebondenheid ...

In de lijn van het transitiedenken wordt ook de (wereldwijde) distributie van het geproduceerde voedsel herdacht. De slogan luidt: denk globaal, eet lokaal. De producent krijgt opnieuw een prominente plaats in de keten en staat dicht bij ons, de consument. In het beste geval worden de voedselprijzen berekend op basis van de werkelijke kosten en werktijd van de producent (en verwerker) en niet naar de onwerkelijke prijs, bepaald door inkoopcentrales, distributie ketens en zichzelf, de consument. JNM organiseerde reeds een congres rond landbouw, maar ook dit jaar is duurzame landbouw een van de pijlers.

MENS EN NATUUR

Sinds het ontstaan van de mensheid zijn mens en natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden. Anno 2014 lijkt de (stads)mens mijlenver te staan van de natuur. De mens kan echter niet overleven zonder natuur en is afhankelijk van haar biodiversiteit, waar hij tenslotte zelf deel van uitmaakt. Neem bijvoorbeeld de honingbij: deze soort bestuift meer dan 80 procent van de landbouwgewassen wereldwijd. Einstein zei: "Sterft de bij uit, dan is vier jaar later ook de mens aan de beurt."

Sinds kort leeft biodiversiteit meer en meer binnen overheidsbesturen en internationale instellingen. Om biodiversiteit een plaats te geven in het (economisch) beleid, spreekt men nu over 'ecosysteemdiensten', waarbij men de economische waarde van

STERFT DE BIJ UIT, DAN IS VIER JAAR LATER OOK DE MENS AAN DE BEURT

biodiversiteit berekent. Op die manier schat men dat het verlies aan biodiversiteit kan leiden tot een economisch verlies tussen de 1500 à 3000 miljard euro. Het Wereld Economisch Forum ziet het verlies aan biodiversiteit dan ook als een van de grootste bedrijfsrisico's.

De eeuwenoude verbondenheid tussen mens en natuur is duidelijk zichtbaar in de omgeving van de congresplaats, Bulskampveld. Vroeger was de streek één groot aaneengesloten boscomplex. De eerste mensen rooiden grote stukken bos om vuur te stoken en huizen te bouwen. De koeien, schapen en geiten die men liet grazen op de kapvlaktes hielden het landschap open. Er ontstond een uitgestrekt

heidegebied. Op verschillende plaatsen werd veen uitgegraven die in gedroogde vorm als brandstof werd gebruikt. Wat overbleef is een veelheid aan putten, die men in de Middeleeuwen omvormde tot visvijvers. In de 18de en 19de eeuw slaagde men erin om de 'woeste' gronden om te vormen tot akkers en waar dat niet lukte, werden naaldbomen geplant voor houtproductie. Het huidige natuurbeheer gaat in zeker mate ook terug naar de toekomst. Het oorspronkelijke extensieve beheer wordt overgenomen, productiebos wordt open gekapt, waarna de vlaktes door maaien of begrazing worden opgehouden voor heideontwikkeling. Ook de in onbruik geraakte visvijvers worden hersteld. Waar mogelijk wordt naaldbos vervangen door eiken- en beukenbos.

Ook JNM'ers hebben hier hun deel in. Al sinds de beginjaren helpen JNM'ers bij het heideherstel in de streek, in het bijzonder in de Gulke Putten. Lees zeker het artikel in deze Euglena van beheerders Eckhart Kuijken en Christine Verscheure over De Gulke Putten. Zij staan alvast te popelen om een zo groot mogelijke bende olijke JNM'ers te laten kappen, determineren, maaien en amuseren in hun skone Brughse omhevinge.

We zien jullie graag terug in de toekomst!

BRONNEN

BAUWENS, M. & LIEVENS, J., De wereld redden. Met peer-to-peer naar een post-kapitalistische samenleving. Uitgeverij Houtekiet Antwerpen. 2013

GRAEBER, D., Schuld: De eerste 5000 jaar. Uitgeverij Business Contact Amsterdam. Antwerpen 2012

TEEB (2010), The Economics of Ecosystems and Biodiversity Ecological and Economic Foundations. Edited by Pushpam Kumar. Earthscan, London and Washington

Honger in cijfers, <http://nl.wfp.org/content/honger-cijfers>

World population from 1800 to 2100, based on UN 2004 projections and US Census Bureau historical estimates., <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:World-Population-1800-2100.png>

Olivier De Schutter - Lezing 18 maart, Vooruit Gent

Strip Provincie West-Vlaanderen "Verdwijning in Landschapspark Bulskampveld"

https://www.pwc.de/de/nachhaltigkeit/assets/Biodiversity_businessrisk.pdf

http://www.tni.org/archives/media_manawatu0509

<http://globalclimatechange.wordpress.com/2007/04/20/einstein-on-bees/>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Commons>

Anderson, P.T, There Will be Blood (2007)

JNM CONGRES '14

Terug ⁿa ^aar ^de Toekomst

30 JUL TEM 3 AUG

WOENSDAG 30 JULI

Avondspel – Fietskaravaan – Cameravallen plaatsen – Volkspelen – ...

DONDERDAG 31 JULI

Transitiedenken – AV I (HB-Evaluatie) – Transitiepraktijken: voeding en materialen – Zeisen – Bossen door de tijd heen – Uilentocht – Streekexcursie natuurfotografie – Vleermuizen – ...

VRIJDAG 01 AUGUSTUS

Uitwisseling met Scouts Beernem (Bushcraft, vlottentocht, de ecologische keuken, ...) – AV II (moties) – Excursie Eendeputten – Congresquiz – Excursie Leiemeersen – Fuif – ...

ZATERDAG 02 AUGUSTUS

Excursie en natuurbeheer Gulke Putten – Ouwesokkenritueel & Fuif – AV III (HB-verkiezing) – Fossil fuels vs. Renewables – Bezoek (bio)boeren – Afdelingsmarkt – Voorstelling jaarthema's – Agroforestry – ...

ZONDAG 03 AUGUSTUS

Reuzenpicknick – Wakker worden, ontbijten en opruimen – ...

www.jnm.be/congres

Foto: Tim Vandewiele

DE HB-MOMENTEN

DENK MEE WELKE KOERS JNM MOET VAREN

DONDERDAG 31 JULI

19u00 Avondmaal + Provinciale vergadering in dinerstyle

20u00 AV I: evaluatie HB 2013-2014

Tijdens deze AV evalueren we het beleid van het HB 2013-2014. Alle ploegen komen aan bod en krijgen de kans hun beleid te verdedigen. Dit is hét moment om jouw feedback te geven. Wat vond je goed? Wat kan beter? Wie krijgt jouw complimenten? Of wat zou je liever anders zien?

VRIJDAG 1 AUGUSTUS

10u00 AV II: Moties!

De leukste AV onder de AV's: zwaar discussiëren over pijnpunten in de JNM en eens goed lachen met de originele moties die er weer bij worden gelapt. En vooral: jouw moment om een zegje te hebben in de koers die JNM vaart. Verras ons! Voor alle info over het indienen van moties, blader snel verder.

19u00 Avondmaal

Bikke bikke bik. Hap Hap Hap. Eerst de soep en dan de linzen! + ploegenvergadering in dinerstyle

Tijdens deze maaltijd verzamelen de verschillende ploegen van het komende werkjaar (2014-2015) zich aan hun eigen tafel om alvast hún doelen en dromen uit de denken. Zin in een functie binnen het hoofdbestuur? Schuif dan zeker je benen onder de tafel van je favoriete ploeg.

ZATERDAG 2 AUGUSTUS

10u00 AV III: HB-verkiezing

Ben je niet akkoord met de sexratio van de vormingsploeg? Of moet de bovo dit jaar blonde haren hebben? Kies mee je nieuwe hoofdbestuur. Warm je stembrief al maar op, de nieuwe ploegen staan klaar om jou van hun beleid te overtuigen!

19u00 avondmaal + eerste HB-vergadering in dinerstyle

Tijdens deze maaltijd verzamelen de vers verkozen HB'ers voor een eerste, leuke en vooral kennismakende HB-vergadering.

DE ALGEMENE VERGADERING

HET HOOGSTE BESLISSINGSORGAAN VAN JNM

door Evelien Scheelen

DE ALGEMENE VERGADERING (AV) VAN JNM is het hoogste beslissingsorgaan van onze jeugdbeweging. Hier worden veel beslissingen genomen die een grote impact hebben op de werking van JNM. De AV kan je beschouwen als het parlement van JNM, terwijl het HoofdBestuur (HB) de regering is. De AV kan HB'ers en bestuurders ontslaan en aannemen, de krijtlijnen voor het beleid uitzetten, het Algemeen Huishoudelijk Reglement (AHR) aanpassen, leden schorsen, afkortingen verzinnen enzoverder.

IEDEREEN MAG DEELNEMEN EN STEMMEN

In de AV kan elk JNM-lid dat jonger is dan 26 jaar zijn zegje komen doen over thema's op de agenda. Door de AV open te stellen voor een breed JNM-publiek proberen we de draagkracht van de beslissingen zo groot mogelijk te maken. Iedereen mag 'aan de micro' komen en zijn mening vertellen.

De bondsvoorzitter (bovo) en de bondssecretaris (bondssec) zitten de Algemene Vergadering voor, die zich tijdens de discussies onpartijdig opstellen en de discussies in goede banen leiden. Na iedere discussie stemmen de leden van de AV voor of tegen het voorliggende voorstel en telt een stemcommissie – die bestaat uit drie willigekeurige JNM'ers – de stemmen.

Sinds het zomercongres van 2013 kan iedere aanwezige zich ter plaatse registreren als stemmer. Leden van de Raad van Bestuur

mogen niet stemmen.

VIJF AV'S PER JAAR

Bij JNM vinden er vijf AV's per jaar plaats. Eén op het Nazofé in oktober, één in maart en drie op het zomercongres. In maart keurt de AV de jaarrekening en het jaarverslag van het voorbije kalenderjaar en de begroting van het huidige jaar goed. De belangrijkste AV's van het jaar vinden plaats op het zomercongres: we evalueren het beleid van het HB van het voorbije werkjaar op de eerste AV. Op de tweede AV bespreken en stemmen we de voorliggende moties en zijn er stevige discussiemomenten. Op de laatste AV stellen de kandidaat-ploegvoorzitters het beleid van het nieuwe werkjaar voor. Ook hierover discussieert en stemt de AV.

**DE AV IS HET
PARLEMENT VAN
DE JNM, HET
HOOFDBESTUUR IS
DE REGERING**

HET NUT VAN DE AV

De AV's zijn belangrijke momenten voor JNM. Alle leden krijgen de kans om hun mening te geven over de koers die JNM vaart, en om die koers bij te sturen. Om met het HB de juiste beslissingen te kunnen nemen is het heel belangrijk dat de mening

van zoveel mogelijk JNM-leden gekend is. Een AV is hét moment om nieuwe ideeën over JNM af te toetsen aan de percepties die in heel JNM leven. En ook jouw stem is belangrijk!

Bij belangrijke beslissingen, zoals wijzigingen aan de statuten of het Algemeen Huishoudelijk Reglement, is het nodig dat een AV deze goedkeurt. Omdat dit wettelijk verplicht is, maar vooral omdat we willen dat al onze beslissingen door JNM'ers gedragen worden. JNM is immers "eigendom" van al haar leden.

JNM is dynamisch, en vele visies op JNM veranderen dan ook met de jaren. Soms komt dat tot meningsverschillen die enkel door discussie kunnen opgelost worden. Discussiemomenten op AV's zijn op zo'n momenten nodig om de standpunten tegenover elkaar te zetten, de raakvlakken eruit te halen en indien nodig met een stemming het meerderheidsstandpunt te bepalen.

DIEN ZELF EEN MOTIE IN!

Op vrijdag is het motie-AV-dag op het zomercongres. Op deze AV bediscussiëren en stemmen we alle correct ingediende moties. Iedereen die wil, kan zo'n motie indienen. Iedereen die wil, mag zich – graag zelfs! – mengen in de discussie.

Een motie verandert iets aan het interne reglement van JNM (het Algemeen Huishoudelijk Reglement of kortweg AHR) of de statuten. Met een motie kan je dus

veranderingen aanbrengen in de werking van JNM, onze missie en visie, de statuten enzoverder. Wil je het grondgebied van een afdeling wijzigen, het lidgeld veranderen, een interne structuur aanpassen, vliegtuigreizen op kamp verbieden of leeftijden voor leden aanpassen? Iedereen kan een motie indienen, ook jij. Er zijn wel een aantal voorwaarden aan verbonden.

- Elke motie heeft minstens 10 handtekeningen van gewone leden nodig.
- Elke motie dien je minstens 24u voor de aanvang van de motie-AV (vrijdag 1 augustus 2014, 10u) in en hang je uit op de congreslocatie.
- Als de motie een AHR- of statuutwijziging beoogt, dan moet je in de motie duidelijk aangegeven welke artikels wijzigen. Zowel het AHR als onze statuten vindt je op de website (www.jnm.be/AHR of www.jnm.be/statuten).
- Moties kan je op voorhand op het forum van website plaatsen. Zo kan iedereen al op voorhand de motie lezen en in discussie gaan. Dit is erg goed voor de kwaliteit van de motie, want je kan al eens aftoetsen of je aan alles hebt gedacht, hoe groot het draagvlak is enzoverder.

Wie een motie indient, komt die tijdens de motie-AV voorstellen. Vervolgens krijgen de leden van de AV de kans om vragen te stellen en over de inhoud van de motie in discussie te gaan. De motie kan hierdoor wijzigen, als de AV zich daarmee akkoord verklaart. Als de discussie is afgrond, stemt de AV over de motie. Leden van de AV kunnen 'voor' stemmen. Dat betekent dat je akkoord bent met de inhoud van de motie en de motie steunt. Je kan ook 'tegen' stemmen als je het niet eens bent en de voorgestelde verandering niet wilt. Wie niet goed weet wat te kiezen of denkt onvoldoende te weten om een goede stem uit te brengen, kan zich 'onthouden'. Een onthouding betekent noch ja noch nee en heeft geen invloed op de verdeling tussen voor en tegen.

Een motie die enkel een AHR-wijziging

inhoudt, kan goedgekeurd worden met een meerderheid van stemmen. Dat betekent dat 50% plus één van de aanwezige leden voor de motie stemt. Is er geen meerderheid, dan wordt de motie

“ BIJ JNM ZIJN ER VIJF ALGEMENE VERGADERINGEN PER JAAR

niet aangenomen. Een motie die ook een verandering in onze statuten beoogt, heeft een tweederde meerderheid nodig. Daarnaast moet ook minstens tweederde van de leden die een stem aanvroeg, aanwezig zijn.

Wil je graag een motie indienen, maar weet je niet goed hoe er aan te beginnen? Een mailtje naar bovo@jnm.be doet wonderen!

MEMORABELE AV-MOMENTEN

Een 'Knokker' in het HB om onze idealen met harde hand te verdedigen en geschillen tussen afdelingen direct aan te pakken met een JNM knokploeg, dat leek enkele snoodaards wel wat in de zomer van 2010. Maurits Vandegheuchte – Mau voor de vrienden – had een verdienstelijk RvB-jaar achter de rug, wilde er nog wel even blijven, maar had niet direct zin in een andere RvB-functie. Dus diende hij een motie in en schoof zichzelf als Knokker naar voor. Totdat alerte Nikolaj zich afvroeg binnen welke ploeg zo'n Knokker zou passen. Dat moment liet Anton (toen bovo) niet onbenut; hij stelde meteen voor om van de Knokploeg een aparte ploeg te maken. De voorzitter van die Knokploeg, Knokker Mau, was dan ook meteen RvB-lid. Maurits moest in zijn rol blijven en kon niet anders dan akkoord gaan. De motie werd goedgekeurd en Mau zat dus een extra jaartje in de RvB. De knokploeg bestaat nog steeds. En een grappig detail: de motie werd toen goedgekeurd met meer dan 50% van de stemmen maar niet met een tweederde meerderheid. Een nieuwe RvB-functie

impliceert echter een wijziging in de statuten en daar is minstens een tweederde meerderheid voor nodig. Mau heeft dit nooit geweten en een jaar lang braaf in de RvB gezeten. Hij heeft dat trouwens nog goed gedaan ook!

Meestal zijn de kandidaat-bovo's niet heel erg dik gezaaid. Dat was anders in de zomer van 2007, het allereerste zomercongres. Dries Gysels was de gedoodverfde kandidaat. Tot plots ook David Claeys-Bouuaert, toen 16, kandidaat bleek te zijn. Een hele promocampagne werd opgezet. Martine Van Audenhove en Gert Arijs, hoewel dik bevriend met Dries, speelden hier een belangrijke rol in. Het geheime wapen? Zakdoeken! Schattige zakdoeken met daarop een Bijbelse tekening van David die het hoofd van Dries in de lucht houdt. Ook David bleef perfect in zijn rol en schreef zelfs een beleidsverdediging die hij ook voorstelde aan de AV. Zo wist hij heel wat stemmen te ronselen, maar uiteindelijk moest hij toch het onderspit delven.

“

IEDEREEN MAG
AAN DE MICRO
KOMEN EN
ZIJN MENING
VERTELLEN

DE GULKE PUTTEN

TREED IN DE VOETSPOREN
VAN GENERATIES JNM'ERS

HET RESERVAAT GULKE PUTTEN, gelegen in Wingene en Ruiselede, bestaat uit vier deelgebieden: Zendstation, Disveld, Predikherenbossen en Mostveld. Omwille van de hoge natuurwaarden werd dit gebied opgenomen in het Europese Natura 2000-netwerk en het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). En precies deze unieke locatie vol natuurpracht vormt het decor van het Zomercongres 2014. Eckhart Kuijken en Christine Verscheure van het beheerteam van Natuurpunt vertellen alles over de geschiedenis van de Gulke Putten en hoe het domein er vandaag bij ligt.

In de regio vinden we overblijfselen van het laatmiddeleeuwse Bulskampveld, dat zich uitstrekte tussen Gent en Brugge. De term 'veld' verwijst naar de woeste gronden of 'wastines' met vooral heiden, schrale graslanden, ruigten en spontane bosvorming. Daarnaast waren er talrijke veldvijvers voor viskweek. Oude kaarten vermelden de toponiem 'by de Gulke Putten'. Met de grote ontginningen vanaf 1800 verdwenen de visvijvers en werden de woeste gronden omgezet tot meer productieve graslanden, akkers en bossen. Blokvormige percelen werden afgegrensd door dreven in een regelmatig dambordpatroon, wat tot op vandaag in het landschap zichtbaar is.

In 1923 werd het RTT Zendstation aangelegd in een vochtig bos- en heidegebied van 200 hectare. Eind jaren zestig ontdekten jongeren van de BJN Brugge (nu JNM) de grote schat aan natuurwaarden van dit domein. In 1969 werd hier een eerste perceel venige heide door BNVR (voorloper van Natuurpunt) als reservaat in beheer gekregen, later

uitgebreid met delen hakhout en heischrale graslanden.

Jarenlang onderhielden zij het gebied door volgehouden te maaien, kappen, bestrijden van exoten en plaatselijk plaggen. Vooral het plaggen is heel arbeidsintensief en gebeurde tijdens vaak heroïsche zomerkampen, het eerste al in 1970. Hier hebben generaties en generaties jeugdbonders de passie voor natuur te pakken gekregen en zelf van jongs af bijgedragen tot het behoud van fraaie heide- en hooilandrelictten of de aanleg van poelen voor amfibieën. Misschien ben jij wel een van de kinderen van deze pioniers en kun je nu het werk van je ouders mee verder zetten!

Bij de overdracht van het Zendstation naar Defensie in 2001 werd een concessie met Natuurpunt afgesloten en momenteel wordt het hele militaire domein (zo'n 70 hectare) beheerd. Deze terreinen zijn niet vrij toegankelijk gezien de aanwezigheid van actieve antennes en leidingen. Vanaf 2002 kocht Natuurpunt in de directe omgeving een aantal bossen en graslanden aan, waardoor momenteel de Gulke Putten met de vier deelgebieden samen maar liefst 120 hectare beslaat.

De Predikherenbossen en Disveld zijn vrij toegankelijk via een netwerk van bewegwijzerde wandelpaden. Projecten met steun van Europa en de Vlaamse overheid (VLM, ANB) boden unieke kansen voor natuurontwikkeling. Monotoon naaldbos werd deels open gekapt, gevolgd door het afplaggen van de humuslaag. Hierdoor greep een spontane en spectaculaire heideontwikkeling plaats. Andere kapvlakten regenereerden tot

door Eckhart Kuijken en Christine Verscheure

streekeigen eiken-berkenbos. Zo kreeg het reservaat in 2013 samen met de aanleg van poelen, vennen en veldvijvers een hele opwaardering.

Daarnaast wordt het klassieke beheer voortgezet. Een grote oppervlakte van het Zendstation bestaat uit hakhout of jong doorgroeid bos, helaas met veel krentenboompje en vogelkers. De bestrijding van deze exoten blijft een grote uitdaging. Graslanden met voormalig intensief gebruik en zware bemesting worden in samenwerking met landbouwers gemaaid en gehooïd. Na tien jaar verschraling zijn orchideeën en andere interessante soorten volop aan het uitbreiden. De vroegere wastines met heide, boomopslag, ruigten en schrale vegetaties

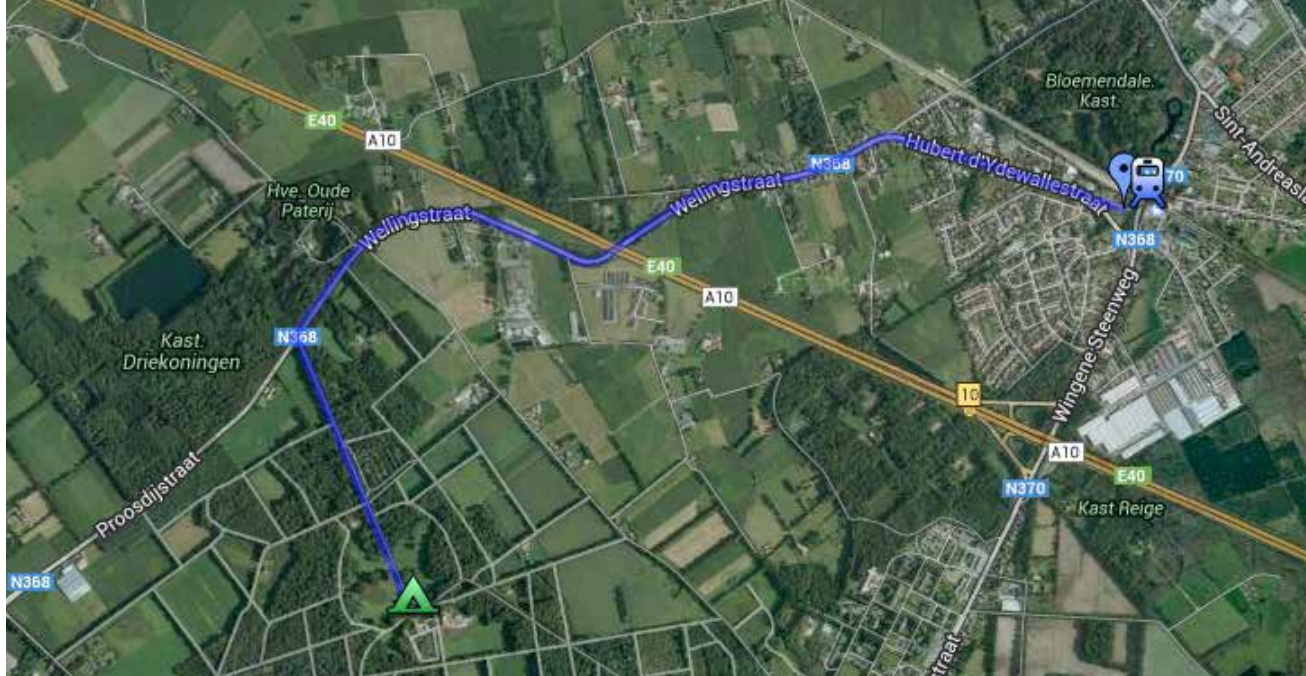
DE BESTRIJDING VAN EXOTEN BLIJFT EEN GROTE UITDAGING

worden hersteld door maaien en extensief begrazen. Gallowayrunderen worden deels jaar rond, deels voor nabeweiding na de hooiwinning ingezet. In de zomer zorgen schapen voor het open houden van heidepercelen. Hierdoor komen ook bloemrijke en heischrale graslanden tot ontwikkeling met orchideeën, margrietten, ratelaars, zonnedauw en wasplaten. Herstelde vijvers, sloten en nieuwe poelen bieden geschikte habitats voor diverse waterorganismen.

“

VOORAL HET PLAGGEN IS
HEEL ARBEIDSINTENSIEF EN
GEBEURDE TIJDENS VAAK
HEROÏSCHE ZOMERKAMPEN,
HET EERSTE AL IN 1970.

PRAKTISCH

SCHRIJF JE NU IN

Schrijf je nu in voor dit heerlijke zomercongres 2014! Een week voor de start van het congres worden de inschrijvingen afgesloten.

- Ga naar www.jnm.be/congres en meld rechtsboven aan met je gegevens. Wachtwoord vergeten? Je kan het resetten met je lidnummer dat je op de adressticker op deze Euglena vindt.
- Aan de linkerkant verschijnt er een kolom met allerlei informatie over het zomercongres. Klik op Inschrijven.
- Duid aan wanneer je komt. Denk er aan dat je niet alleen voor je eten, maar ook voor je verblijf betaalt. Vink dus alles aan van je aankomst tot je vertrek! Zelfs als je bijvoorbeeld van plan bent nooit aan het ontbijt te verschijnen.
- Klik op Inschrijven voltooien. Je ontvangt een e-mail met bevestiging

en betalingsinfo. Je inschrijving is pas definitief als je betaald hebt.

- Aan de inkom krijg je een toegangsbandje en een vreetkaart. Hou deze goed bij! Via je vreetkaart wordt immers het corvee bepaald. Corvee wil zeggen dat je de kookploeg helpt met afruimen, afwassen groenten snijden ... Onze kookhelden kunnen immers alle hulp gebruiken!

Een volledig congres kost 35 euro. Voor één dag betaal je 9,50 euro (2,50 euro voor ontbijt + 2,50 euro middag + 4,50 euro avond).

LOOP NIET VERLOREN

WAAR?

Bulscampveld 9
8730 (Bulscampveld) Beernem

KOM MET DE TREIN

Neem de L-trein tussen Brugge Gent en stap af in station Beernem. Simpel! Het is zo'n halfuur sporen vanuit Gent en een kwartier vanuit Brugge.

FIETS MEE MET DE FIETSKARAVAN

Haal je stalen ros al maar van stal, borstel hem eens goed af en controleer zijn bandenspanning. Er staat een lange weg voor hem op het spel. Bepakt en bezakt zal je stalen ros je dan dragen tot het congres. Je gaat de uitdaging aan om op eigen kracht naar het congres te reizen. Van over heel Vlaanderen zullen ze vertrekken. De rasechte JNM'ers van de fietsgeneratie. Zij keren niet terug voor een straalharde middagzon maar nemen gewoon een zonnebril en wat extra water mee. Als de afstand te groot is om in één dag af te leggen, beginnen zij gewoon een dag eerder. Een leuke band, plakgerief is bij de

hand. Een zeldzame vogel? De verrekijker is nooit ver weg en hij staat meteen genoteerd als vette waarneming. Via de kleine wegen en fietsroutes zullen zij als echte JNM'er het congres bereiken.

Op het zomercongres zullen er tal van excursies doorgaan met de fiets. Zelf met de fiets komen is dus de beste oplossing om een fiets ter plaatsen te hebben.

Zoek op het kaartje op www.jnm.be/fietskaravaan je dichtstbijzijnde vertrekplaats en neem contact op met de verantwoordelijke. Zorg wel zelf voor je eten, drinken en slaapgerief voor onderweg of overleg met de groep waarbij je me rijdt.

Nog geen vertrekplaats bij jouw in de buurt? Mail dan even naar Michiel Bardyn via congres@jnm.be en wij proberen iets te regelen.

Ben je zelf een ervaren fietser of geboren avonturier en wil je wel vertrekplaats-verantwoordelijke zijn? Stuur dan even een mail naar Michiel Bardyn via congres@jnm.be. Vermeld even duidelijk van waar je vertrekt en eventueel waar je wenst te stoppen voor andere JNM'ers. Wij helpen je zeker een mooie weg uit te stippelen. Je kan zelf ook al eens kijken op maps.google.be of www.fietsnet.be (fietsknooppunten).

De beste weg, opstapplaatsen, fietsroutes en verdere informatie kan je vinden op www.jnm.be/fietskaravaan!

HUUR TER PLEKKE EEN FIETS

Als je niet met de fiets tot West-Vlaanderen wilt rijden of je wilt je fiets niet meenemen op de trein, kan je ook een fiets huren. Het congresteam zorgt voor een aantal fietsen aan het station met cijferslot.

Deze fiets moet je op voorhand reserveren door een mail te sturen naar congresfiets@googlegroups.com. Hierin vermeld je duidelijk je naam, lengte (of binnenbeenlengte), dagen dat je wil huren en eventueel je GSM-nummer. Je krijgt dan via mail en/of SMS de code en fietsnummer

door. Deze fiets kost je 3 euro per dag of 1 euro per excursie.

ROUTEBSCHRIJVING VANUIT STATION BEERNEM NAAR BULSCAMPVELD 9 (4 KM)

Begeef je naar de kant van het stationsgebouw. Ga met je rug naar dat gebouw staan en ga naar rechts (onder de brug, enkel toegankelijk voor fietsers en voetgangers). Je komt nu terecht op het Stationsplein. Fiets deze straat uit en ga aan de T-splitsing naar rechts (Hubert d'Ydewallestraat).

Blijf deze straat volgen (de straatnaam zal veranderen in Wellingstraat). Nadat je de autosnelweg E40 onderdoor ging, neem je de vijfde straat aan je linkerkant (Bulscampveld). Er staan pijltjes, dus in principe hoeft je niet te tellen!

Blijf deze straat uitrijden, je zal op een bepaald moment aan het kasteel toekomen alwaar je ongetwijfeld heel wat bekende gezichten tegen komt! We bevinden ons achter dit kasteel.

ROUTEBSCHRIJVING VANUIT BRUGGE NAAR BULSCAMPVELD 9 (11,8 KM)

Voor wie geen zin heeft in boemeltreinen en veel overstappen is er natuurlijk de mooie route Brugge-Beernem.

Ga naar de voorkant van het station (dus niet de kant Sint-Michiels). Ga rechtsaf op de ring tot aan de vaart, alwaar je rechts afslaat en de vaart bij deze dus aan je linkerhand hebt (Vaartdijkstraat). Blijf langs de vaart fietsen tot in Moerbrugge (je herkent het hier doordat je aan een rondpunt komt met een oorlogsmonument aan de overkant. Je passeerde ook net het natuurgebied 'de Warandepuuten').

Neem op het rondpunt de tweede afslag (Patersonstraat). Fiets tot aan de tweede straat aan je linkerkant (Gevaartstraat). Rij deze uit tot aan het fietserstunneltje onder

de sporen. Neem dit tunneltje en ga aan de overkant naar links (de Stuivenbergstraat). Blijf hier doorfietsen tot je over de E40 gaat en ga na de brug linksaf (Drie Koningen).

Wanneer je op het kruispunt met de grote baan (Wellingstraat of N368) komt, ga je rechtsaf. Neem de tweede afslag links aan de plaatjes Bulscampveld (Bulscampveld) en rij door tot aan het kasteel. Achter dit kasteel zal je al jouw JNM-vrienden terugzien!

WAT NEEM IK MEE?

- + Slaapzak, matje of opblaasbaar matje (die je zelf kan opblazen!) en zaklamp
- + Excursiemateriaal en drinkfles
- + Fiets die in orde is! (banden + ketting zeker eens checken)
- + Fietshelm, fietsplakgerief en pomp kunnen handig zijn!
- + Voldoende kledij (warme kledij)
- + Werkkledij voor de beheerwerken
- + Zwemkledij en handdoek
- + Zonnecrème
- + Regenkledij
- + Toiletzak: handdoek, biologisch afbreekbare zeep, tandpasta en tandenborstel
- + Gamel en bestek met je naam op!
- + Geld voor drankjes, ijsjes ...
- + Rugzak om je gerief in op te bergen
- + Papieren versie van de congresmap, als je die in je bus kreeg
- + Leuke dingen: petanqueset, badmintonraketjes, voetbal, kubbs, gezelschapsspellen ... (best naamtekenen!)

WAT LAAT IK THUIS?

- Dingen die gestolen kunnen worden
- Een tent (daar zorgen we zelf voor)
- Wegwerpspullen en blikjes

BELANGRIJK:

Mensen met een voedselallergie melden dit best op voorhand aan de congresploeg via congres@jnm.be

Foto: Tim Vandewiele

STEENTJE BIJDRAGEN?

**CONGRESVACATURES:
VOOR IEDER WAT WILS**

GROTE TENT(ST)ER

De grootste tent van heel het congres voor jou alleen. Jij mag er als enige in slapen. Heb je dus hinder van mensen die een bos omzagen in hun slaap of slaap je graag alleen, laat dan iets weten!

IJSKARBEMANNING

Een half uurtje ijsjes verkopen en mensen blij maken met dit heerlijk fris stukje genoeg? Je komt als geroepen om het ijskraam warm te houden.

TAPPER VAN DIENST

Schenk jij het perfecte pintje? Ervaring met bieren en fruitsap? Stel jezelf kandidaat.

INKOMMER

Je ziet iedereen binnenkomen en kan meteen naar hun naam vragen zonder enig bezwaar. Je verkoopt drank en vreetkaarten en kan gezellig achter de kassa zitten.

OPBOUWERS EN AFBREKERS

Heb je een weekje extra vrij voor het congres? Je wilt wel een paar dagen extra komen helpen op voorhand? Je krijgt de

eerste dagen gratis powerspiertraining en fitness. Natuurlijk ook het nodige voedsel om alles te laten draaien. We beginnen al maandag 28 juli ter plaatse!

DJ'S

Draai jij de beste plaatjes van JNM? Kan jij alle JNM'ers doen shaken op 't Bal van de Bovo? Stuur als de bliksem een mailtje en laat zeker weten of je vrijdag of zaterdagavond wilt draaien!

Voor alle vormen van seizoensarbeid kun je een mail sturen naar congres@jnm.be.

“Ik maak bio omdat het werkt.”

Ontmoet 13 Bioweekambassadeurs!

De Bioweek 7-15 juni

Zoek jouw favoriete activiteit!
www.bioweek.be

POELEN SPECIAL

IEDEREEN WEET WAARSCHIJNLIJK wel ergens een vijver, een plas of een poel liggen, maar weinigen besteden er echt aandacht aan. Zonde, want zo'n poel zit boordevol leven. Voor heel wat amfibieën, insecten en planten zijn ze van essentieel belang. De werkgroepen bundelen de krachten en zetten poelen extra in de schijnwerpers in deze Poelenspecial.

Omdat veel poelen wat aan het verloederen zijn en het beheer ontbreekt dat hen zo waardevol maakt, besloten de BWG en de NWG het poelenproject op te starten. Enkele afdelingen nemen de verantwoordelijkheid op zich om te poel te inventariseren, te beheren en te monitoren. De eerste resultaten daarvan kan je in deze special bewonderen.

ADOPTIEER EEN POEL

DE ERVARINGEN VAN
JNM FRUITSTREEK

door Justine Moonens

TWEE JAAR GELEDEN besloot JNM Fruitstreek om een poel van de provincie Limburg in het provinciaal domein Nieuwenhoven te adopteren. Het werd geen eenvoudig project, maar wel eentje dat veel voldoening schenkt. "Piepers vertellen nu aan hun ouders dat ze hebben meegewerkt aan onze poel", vertelt Veerle Rappé van afdeling Fruitstreek.

JNM Fruitstreek wilde al een tijdje een poel beheren. Samen met de leden willen ze een leerproces doormaken. Ze kozen niet voor de gemakkelijkste optie, vertelt Veerle. "Het is niet de eenvoudigste poel. We werken samen met provincie Limburg. De bedoeling was om op een andere manier aan natuurstudie te doen en om informatie te delen met de mensen van de provincie. Het is een heel andere manier van werken dan bijvoorbeeld een samenwerking met Natuurpunt. Het brengt veel papierwerk met zich mee, maar de samenwerking

verloop vlot. Wij hopen op die manier ook meer contact te krijgen met de provincie."

VERWAARLOOSD

De poel was licht verwaarloosd toen JNM Fruitstreek het beheer in handen kreeg. "Sinds zijn aanleg in 2003 was er eigenlijk niets meer mee gebeurd", weet Veerle, "op het kappen van de opslag rond de poel na. Hij had toen heel steile oeverwanden en er stond veel opslag rond de poel. Het eerste jaar hebben we geen beheer uitgevoerd, enkel een nulmeting voor de planten en fauna rond de poel. Helaas hebben we toen niet de mogelijkheid gehad om ook een nulmeting uit te voeren voor de amfibieën. Dat hopen we dit voorjaar te doen."

Wat de conclusie was van de eerste nulmeting? "Bij de planten hebben we hoofdzakelijk vrij algemene soorten gevonden. Wat speciaal is aan de poel is dat er heel veel kleine lisdodde aanwezig

is, terwijl dit in de omgeving helemaal niet zo is. We namen ook bokje waar bij de poel, heel mooi! Enkele andere interessante soorten zijn zuidelijk dwergblauwtje, icarusblauwtje, distelvlinder en bloedrode heidelibel."

VLAKKERE RANDEN

Dit jaar heeft JNM Fruitstreek enkel beheer rond de poel uitgevoerd. "Het beheer in de poel zelf is voor de komende jaren", vertelt Veerle. "We snoeiden bomen en struiken weg en we hebben twee rijen knotwilgen aangeplant. Het takkenafval hebben we tussen de twee rijen wilgen gelegd om er een takkenwal van te maken. In de toekomst willen we de randen van de poel

“

**DIT PROJECT GEEFT
VEEL VOLDOENING**

De zuidhelling willen we vlakker maken. Zo warmt het water sneller op en kunnen koudbloedige dieren gemakkelijker opwarmen.

Foto: Wiske Teugels

vlakker maken. Die zijn momenteel heel steil doordat ze met een graafmachine zijn aangelegd. Zeker de zuidhelling willen we vlakker maken, want hierdoor zou het water gemakkelijker kunnen opwarmen en zo kunnen koudbloedige waterdieren gemakkelijker opwarmen." Het gras rond de poel wordt nu samen met een ander groot perceel van de provincie gemaaid. "We gaan proberen dit zelf op een later tijdstip te maaien", zegt Veerle, "zodat de amfibieën en andere dieren meer mogelijkheden krijgen om zich schuil te houden. De kleine lisdodde in de poel gaan we proberen terug te dringen tot één hoek, maar we willen ze zeker behouden in de poel."

Zijn er bepaalde soorten die JNM Fruitstreek terug in de poel wil krijgen? "We willen het beheer afstemmen op de soorten die er zitten. Dat doen we nu al voor de kleine lisdodde in de poel. Voor de amfibieën

gaan we kijken welke soorten er komen. Als er blijkt dat er kamsalamanders in de poel zouden leven, een doelsoort voor het gebied, dan gaan wij daar ons beheer op aanpassen."

HOUVAST

De poel is voor de JNM-afdeling ook een ideale locatie om activiteiten te organiseren. "Bij de nulmeting hadden we een redelijk grote opkomst. Dit hebben we in twee keer gedaan. Een keer zonder piepers en de andere keer met de hele groep. Bij de activiteit met alle leden hebben we hoofdzakelijk aan natuurstudie gedaan, daarna hebben we nog een spel gespeeld maar dat had niet echt met de poel te maken. Met de piepers hebben we gekeken welke plantjes er allemaal stonden en daar uitleg over gegeven."

"Het is een heel goede manier om houvast te hebben", besluit Veerle. "Ik merk nu dat JNM Fruitstreek zo veel activiteiten heeft en dat er zo veel gebieden zijn waar we komen. Onze poel ligt in het provinciaal domein Nieuwenhoven waar heel veel mensen komen. Wij horen dat als piepers daar komen, ze tegen hun ouders vertellen dat zij hebben meegeholpen met het beheer van de poel. Het is ook heel leerrijk om met andere niveaus zoals de provincie samen te werken. Een samenwerking met Natuurpunt is veel eenvoudiger, maar dit project geeft heel veel voldoening. Een aanrader voor alle andere afdelingen!"

BEGINT HET TE KRIEBELEN? Een poel adopteren met je afdeling kan nog steeds en de BWG en de NWG helpen je graag verder. Eén mailtje naar poelenheldin@jnm.be en je bent vertrokken!

LIBELLEN ALS BIO- INDICATOR

HOE DOET JOUW POEL HET?

HEEL WAT SOORTEN VERDWIJNEN doordat hun geschikte leefgebied verdwijnt of bedreigd wordt. Het verlies aan goede habitats is een van de belangrijkste redenen wereldwijd voor de achteruitgang van biodiversiteit. In Vlaanderen proberen we de kleine gebiedjes die er nog over zijn in ons intensief gebruikt landschap zo goed mogelijk te beschermen aan de hand van een goed beheer. Het is echter niet altijd makkelijk om te evalueren of we een gebied nu goed beheren of niet. Het is namelijk onmogelijk om alle soorten van een gebied te onderzoeken om te bepalen of ons beheer gunstig is voor de meeste soorten (of voor typische soorten van een bepaald habitat) of niet. Om dit probleem op te lossen kunnen we er voor kiezen om enkel bepaalde groepen te inventariseren en te monitoren die een goed beeld geven over de staat van het leefgebied. Groepen van doelsoorten om de kwaliteit van een bepaald gebied te onderzoeken, noemen we bioindicatoren. Het zijn biologische organismen die door hun aanwezigheid informatie geven over de staat van het leefgebied.

Het is heel belangrijk om goede doelsoorten te kiezen voor een bepaald habitat. Het heeft bijvoorbeeld geen zin om te proberen

de kwaliteit van een groot gesloten, oud bosgebied te beschrijven aan de hand van sprinkhanen, want deze bossen zijn voor de meeste sprinkhaansoorten geen geschikt leefgebied. Doodhoutkevers of nachtvinders zijn voor dit gebied veel interessanter. Insecten zijn vaak goede bioindicatoren doordat ze heel snel kunnen reageren op veranderende omstandigheden. Ze zijn vaak heel mobiel en hebben een korte levenscyclus.

LIBELLEN ALS INDICATOR?

Libellen zijn groot en relatief makkelijk te vangen en op naam te brengen. Dat maakt hen potentieel goede indicators en ideaal voor JNM'ers om mee aan de slag te gaan. Maar geeft de libellengemeenschap, aanwezig in een bepaald gebied of rond een bepaalde poel, bepaalde habitatkarakteristieke goed weer (zoals structuur van de oevervegetatie en de waterkwaliteit)? En geven libellen informatie over het voorkomen van andere soorten in de poel of niet? Als we deze vragen kunnen beantwoorden aan de hand van een libellensoortenlijst of de trend van een bepaalde soort na veranderingen in de omgeving (zoals het beheer van de poel), dan kunnen we er van uitgaan dat libellen goede indicatoren zijn voor poelenbeheer.

door Pallieter De Smedt

EEN LIBELLENLEVEN

Libellen (zowel echte libellen als waterjuffers) zijn sterk gebonden aan water om hun levenscyclus te voltooien. Ze zetten hun eieren af in of op planten of meteen op het wateroppervlak. De libellenlarve die uit het eitje komt leeft enkele weken tot zelfs enkele jaren in het water. Het larvenstadium is voor vele soorten de manier om te overwinteren en door de lange levensduur van de larve is dit een kwetsbaar stadium. Het aantal volwassen individuen in een bepaald gebied wordt het sterkst bepaald door de sterfte van de larven, doordat ze opgegeten worden door roofdieren zoals vissen en roofinsecten. De larven zelf zijn echte predatoren en eten zowat elk dier dat niet te groot is om tussen hun kaken te passen.

Als de larve volgroeid is, gaat ze op zoek naar een steun buiten het water

**GROEPEN VAN
DOELSOORTEN OM
DE KWALITEIT VAN
EEN GEBIED TE
ONDERZOEKEN, NOEMEN
WE BIO-INDICATOREN**

De volwassen libellen leven twee tot drie weken om zich voort te planten. Foto: Wiske Teugels

om een laatste keer te vervellen. Het kan tot 24 uur duren om uit haar huidje te kruipen, waarna ze wachten tot hun lichaam helemaal uitgehard is om weg te vliegen. De larvenhuidjes blijven meestal goed zichtbaar hangen in rietstengels of jonge boompjes. De volwassen libellen leven dan twee tot drie weken om zich voort te planten. Na de paring zullen de vrouwtjes weer eieren leggen, waarbij sommige soorten terugkomen naar hun geboorteplek. Andere soorten vliegen grote afstanden om bijvoorbeeld een geschikt poel te vinden.

Larven en volwassen libellen leven dus virtueel in twee verschillende habitats. Om hun belang als bioindicator te onderzoeken is het interessant om beide levensstadia apart te behandelen.

LIBELLENLARVEN ALS BIOINDICATOR

Libellenlarven worden vaak gebruikt als indicators voor waterkwaliteit samen met andere macro-invertebraten (de grotere ongewervelde diertjes in het water). Vele studies tonen ook een positief verband aan tussen de soortenrijkdom van libellenlarven

en rijkdom aan plantensoorten in en op de oever van poelen. Dit geldt voor verschillende systemen in het noordelijk halfrond zoals poelen, meren en moerasgebieden. In Canada kon men ook aantonen dat de diversiteit aan libellen een goede indicator is voor algemene diversiteit aan macro-invertebraten, wat dus iets zegt over de waterkwaliteit van het ecosysteem. In theorie kan het dus volstaan om enkel naar libellenlarven te kijken in plaats van naar de hele gemeenschap wanneer er niet genoeg tijd is om naar alle macro-invertebraten te kijken. Kortweg zijn libellenlarven dus een goede indicator voor plantenrijkdom en waterkwaliteit van de poel.

Volwassen libellen als bioindicator
Volwassen libellen zijn extreem goede vliegers en kunnen nieuw habitat snel koloniseren. Dit heeft echter effect op hun bruikbaarheid als bioindicator omdat ze in theorie overal kunnen gezien worden. Desalniettemin zijn er onderzoeken die het belang aantonen van vegetatiestructuur rond poelen en moerassen. Libellen selecteren een goed biotoop op basis van hun zicht. De structuur van de vegetatie

blijkt dus heel belangrijk voor volwassen dieren om een poel uit te kiezen om hun eieren te leggen of voor mannetjes om een territorium te verdedigen. Specifiek voor waterjuffers is hoge vegetatie ook belangrijk, wat ze kunnen gebruiken om te schuilen voor wind of predators, maar ook om op te warmen en af te koelen.

Begrazing blijkt een negatief effect te hebben op de diversiteit aan libellen omdat dit (in te hoge dichtheden) zorgt voor minder structuur. Volwassen libellen zeggen dus niet meteen iets over de waterkwaliteit van de poel maar eerder over de structuur van de vegetatie. Bepaalde soorten kunnen ook heel bruikbaar zijn als gidssoorten voor de hele libellengemeenschap. Zeldzame soorten zoals de Speerwaterjuffer (*Coenagrion hastulatum*) kunnen in hun specifieke biotoop (veenpoeltjes) een indicatie zijn voor totale soortenrijkdom aan libellen. Uit onderzoek bleek immers dat in veengebieden met poeltjes waar Speerwaterjuffer voorkomt algemeen meer libellensoorten voorkomen. Zo kan een enkele zeer gespecialiseerde soort je informatie geven over de hele libellengemeenschap en dus alle factoren

die daarmee gecorreleerd zijn zoals hierboven beschreven. Je beheer evalueren aan de hand van jaarlijkse aantallen van de Speerwaterjuffer (als die al in je gebied voorkomt natuurlijk) lijkt dus een goed idee, wat een minimale inspanning vraagt.

OP ZOEK NAAR LARVENHUIDJES

Libellenlarven en volwassen libellen vullen elkaar goed aan. Larven geven goede informatie over de plantenrijkdom en waterkwaliteit van de poel, terwijl volwassen libellen vooral informatie geven over de variatie in vegetatiestructuur en het omringende landschap. Het lijkt dus zeker een goed idee om libellen jaarlijks te inventariseren in en rond je poel om zo te onderzoeken wat het effect was van je beheermaatregel, zoals het schonen van je poel of het kappen van boompjes rondom je poel. Je komt al een heel eind met wat vlindernetjes en schepnetjes om zowel naar volwassen libellen als larven te kijken.

Natuurlijk zegt het voorkomen van een larve of volwassen libel niet alles. Het kan namelijk zijn dat elk jaar volwassen libellen van een nabijgelegen poel naar jouw poel vliegen omdat deze een goede vegetatiestructuur heeft en daar eieren leggen. Vervolgens komen de eitjes uit en vang je wat later libellenlarven. Het lijkt dus

dat de soort het heel goed doet in jouw poel. Echter zou het kunnen dat de larven allen sterven na hun eerste levensjaar

“ INVENTARISEER LIBELLEN MET JE AFDELING

onder water door de waterkwaliteit die niet meer geschikt is voor grotere larven, door bijvoorbeeld te weinig zuurstof. Hoewel je dus volwassen dieren en larven vindt, blijkt je poel toch niet geschikt voor deze soort.

Een oplossing hiervoor is het onderzoeken van larvenhuidjes. Zoals eerder gezegd kruipen libellenlarven uit het water om daar een laatste keer te vervellen. Er blijft dan een huidje achter. Als je zo een huidje vindt en het op naam kunt brengen dan kan je zeker zijn dat die soort zich heeft kunnen voort planten in jouw poel. Dan pas kan je echt weten of je poel geschikt is.

AAN DE SLAG!

Trek er met je afdeling op uit om libellen te inventariseren zodat je een beter idee hebt van de kwaliteit van je poel. Je kan een

paar keer langs gaan van mei tot september om wat volwassen libellen op naam te brengen en te scheppen om libellenlarven te determineren. Let wel op: voor de larven heb je al snel een goed loepje of een binoculaire nodig.

Larvenhuidjes zijn echter nog makkelijker omdat je deze gewoon kan meenemen en laten drogen. Je kan ze dan later op naam brengen. Om makkelijker larvenhuidjes te vinden kan je op verschillende plaatsen in je poel enkele bamboestokken zetten. Libellen zullen hierop klimmen om de laatste keer uit hun huidje te kruipen. Je kan dan heel makkelijk alle huidjes verzamelen (doe dit enkele keren per jaar). Zorg wel dat je steeds de datum waarop je verzamelde bij de huidjes steekt. Je kan ze dan later op het jaar op naam brengen. Dit klinkt als een ideale natuurstudie-activiteit in de winter.

Op basis van de gevonden aantallen en soorten kan je dan weer beginnen nadenken over het beheer van jullie poel voor het komende jaar!

HULP bij het op naam brengen van larvenhuidjes? De JNM-winkel verkoopt het boek 'Fotogids larvenhuidjes van libellen'. www.jnm.be/winkel

Foto: Wiske Teugels

NWG MYSTERY QUIZ

MAIL NWG@JNM.BE

**RAAD BEIDE DIEREN EN WIN
EEN GESCHENKBON VAN DE
JNM-WINKEL TER WAARDE VAN
10 EURO**

WAARNEMINGSTELEX

DE ZOTSTE WAARNEMINGEN VAN DE NATUURSTUDIEWERKGROEP

Foto: Lech Borowiec

door Daan Dekeukeleire

DODE VUURSALAMANDERS

Het gaat niet goed met de vuursalamander. Tussen 2010 en 2013 nam de Nederlandse populatie met 96 procent af. De oorzaak is te zoeken bij een schimmelziekte die de huid infecteert. Dergelijke Chytridiomycosis-schimmels hebben al voor het uitsterven van verschillende tropische soorten gezorgd, maar tot nu toe bleven gematigde gebieden grotendeels gespaard. Dit voorjaar werd de schimmel ook al bij Belgische populaties vastgesteld. In de hoge Venen (Eupen en Robertville) werden grote aantallen dode dieren gevonden, waarvan zeker enkele door de schimmel gedood werden.

De Vuursalamander (*Salamandra salamandra*) is sterk gebonden aan oude loofbossen met veel strooisel en dood hout. Het is de enige Belgische landsalamander. In onze streek bereikt de vuursalamander de grens van haar verspreidingsgebied. In Vlaanderen zijn de populaties sterk

gefragmenteerd en komt de soort nog voor in grotere bosgebieden in de omgeving van de taalgrens (Vlaamse Ardennen, Hallerbos, Zoniënwoud, Meerdaalwoud).

Hoe de schimmelziekte nu plots voor grote sterfte zorgt, is niet duidelijk. Mogelijk is het door de mens meegebracht van uit andere regio's (bijvoorbeeld via terrariumhandel) of misschien gaat het om een mutatie, waardoor de schimmel plots virulent werd. Zelfs al zouden een aantal individuen resistent blijken, zal het voor de kleine en sterk gefragmenteerde populaties in onze regio moeilijk worden om de schimmelziekte te overleven. JNM'ers komen veel buiten en bezoeken veel regio's over heel het land. Daarom moeten we zeker vermijden dat wij de schimmel extra helpen verspreiden! In natuur- en bosgebieden moeten we dus op de paden blijven, zeker geen amfibieën aanraken en na de wandeling moeten we onze schoenen desinfecteren.

WATERKEVER HYDROPORUS FERRUGINEUS IN DE VLAAMSE ARDENEN

In een poel scheppen kan altijd leuke ontdekkingen opleveren. Diederick Volckaert van afdeling Bovenschelde is sinds enkele jaren conservator van een natuurreservaat in Zottegem: de Steenbergse bossen. Samen met andere JNM'ers en Natuurpunters inventariseert hij de biodiversiteit in het gebied. Vorig jaar ging hij samen Kevin Scheers op pad om in de bronpoeltjes in het bos rond te scheppen. Al vlug kwam er een zeer speciale vondst: de waterkever *Hydroporus ferrugineus*. Een zeer zeldzame kever, die voornamelijk onder grond leeft in vochtige bossen en bronpoeltjes. De soort was voordien enkel gekend van de Hoge Venen.

AFRIKA'S LAATSTE WOLF

DE ETHIOPISCHE WOLF, EEN
ICOON VOOR HET HOOGLAND

door Hanne Hendrickx

JNM'STER HANNE HENDRICKX bracht vorige zomer drie maanden door in de Ethiopische hooglanden. Ze deed er veldwerk voor haar thesis om uiteindelijk haar master in de Geografie te halen. Ze gaf er haar ogen de kost aan plaatselijke fauna en flora. Al gauw raakte ze gefascineerd door de Ethiopische wolf.

De Ethiopische wolf (*Canis simensis*) is één van de vijf voorkomende *Canis*-soorten in Afrika. Deze soort is echter goed te onderscheiden van de jakhals (*C. aureus*, *C. mesomelas* en *C. adustus*). Hij is groter, heeft langere poten en heeft een opmerkelijk rode vacht en witte borst- en pootvlekken. Door zijn gelijkenissen met de vos wordt de Ethiopische wolf vaak Red Fox of Simien Fox genoemd, hoewel hij helemaal niet verwant is. Dankzij DNA-onderzoek weten we nu dat de Ethiopische wolf dichter staat bij de grijze wolf (*C. lupus*) en de coyote (*C. latrans*) dan bij zijn Afrikaanse familieleden. Het lijkt erop dat een voorouder van de grijze wolf van Eurazië naar de afro-alpiene habitats in de Ethiopische hooglanden trok, ten vroegste zo'n 100 000 jaar geleden. Deze gebieden waren toen, ten tijde van de laatste ijstijden, veel uitgestrekter en sloten bij elkaar aan. Maar het lijkt erop dat deze eerste Afrikaanse wolf, ook wel eens de laatste zou kunnen zijn. De Ethiopische wolf is de zeldzaamste hondachtige ter wereld en bovendien de meest bedreigde carnivoor in Afrika.

DE BEDREIGINGEN

Eerst en vooral is de Ethiopische wolf, in tegenstelling tot alle andere grote hondachtigen, geen generalist maar een specialist. Door de grote hoeveelheden knaagdieren die de voorouders van de Ethiopische wolf aantroffen toen ze in hun nieuw territorium terechtkwamen, specialiseerde hij zich snel in het vangen van deze prooien. Hun schedel werd langer en smaller en hun tanden gingen verder uit elkaar staan. Deze specialisatie ging uiteindelijk in hun nadeel spelen. Door zich te specialiseren op knaagdieren die enkel voorkomen in afro-alpiene graslanden werden ze wel heel afhankelijk van dit specifiek habitat. Toen we ongeveer 15 000 jaar geleden in het huidige interglaciaal terechtkwamen, kromp dit habitat in oppervlakte tot ze enkel voorkwamen in de hoogste bergregio's. Hierdoor trad er fragmentatie op van het afro-alpiene habitat en dus isolatie van de populatie Ethiopische wolven. Doordat de riftvallei nog een grotere barrière werd, ontstonden er twee ondersoorten, de noordelijke Ethiopische wolf (*C. s. simensis*) en de zuidelijke Ethiopische wolf (*C. s. citernii*). Deze ondersoorten zijn van elkaar te onderscheiden doordat de zuidelijke Ethiopische wolf een feller rode vacht en langere neusbeenderen heeft.

Maar het habitatverlies is niet enkel

te wijten aan de natuurlijke verandering in klimaat die de wereld onderging op het einde van de laatste ijstijd. Ook de mens heeft een indirecte invloed. Ethiopië hoort bij de snelst groeiende en dichtst bevolkte landen van Afrika. Zelfs in het hoogland wonen overal mensen en wordt er aan landbouw en veeteelt gedaan. Hierdoor treedt er verstoring en verdwijning van afro-alpiene habitat op. Tot 3500 meter kan er immers gerst geteeld worden, Erica-bossen worden gekapt voor brandhout en de afro-alpiene grassen worden sterk begraaasd door schapen, geiten en ezels.

Een minder prangende maar wel belangrijke bedreiging is de recente klimaatsopwarming. Ook hierdoor wordt het afro-alpiene habitat bedreigd. Het wordt verdrongen naar de hoogste toppen door verschuivingen in vegetatie gordels. Daarnaast worden in de dorpen vaak honden gehouden. Deze brengen ziektes

“
ENKEL NAUWE
SAMENWERKING
MET DE
BEVOLKING KAN
HET UITSTERVEN
UITSTELLEN

Rangers worden opgeleid om het beschermd gebied te bewaken en te voorkomen dat bevolking er hun vee laat grazen en illegaal bomen kapt. Foto: Hanne Hendrickx

mee, zoals hondsdelheid. In de jaren '90 zijn er verschillende uitbraken geweest die op sommige plaatsen de helft van de geobserveerde dieren doodde in enkele maanden tijd. In de Bale Mountains zijn er ook enkele gevallen gekend van hybridisatie tussen Ethiopische wolf en gedomesticeerde honden.

Hoewel er nooit gejaagd is geweest op de Ethiopische wolf en hij officieel beschermd is door de Ethiopische wet, vormt de mens dus wel degelijk een bedreiging voor deze soort. Fragmentatie van het habitat door veranderingen in landgebruik, toenemende isolatie tussen gebieden door stijgende bevolkingsaantallen en ziektes zijn de hoofdredenen waarom de Ethiopische wolf het vandaag de dag zo slecht doet. Met een totale schatting van amper 500 individuen en 3 gebieden met cruciaal lage aantallen (< 25) lijkt het dat deze soort niet meer te redden valt.

GEEN VERLOREN ZAAK

Toch nog is het nog geen verloren zaak. De Canid Specialist Group en de Species Survival Committee maakte een strategische planning op voor het behoud van de Ethiopische wolf. Hun eerste belangrijk punt

is behoud van het afro-alpiene habitat. Op verschillende plaatsen werden gebieden beschermd. Vier nationale parken en één regionaal park ontstonden met oog op bescherming van endemische soorten zoals de Ethiopische wolf, maar ook bijvoorbeeld de Ethiopische steenbok (*Walia ibex*). Ook twee community conservation areas zagen het licht. Dit houdt in dat onder de plaatselijke bevolking enkele rangers worden opgeleid om het beschermd gebied te bewaken en te voorkomen dat lokale bevolking er hun vee laat grazen en illegaal bomen kapt. Echter zijn nog veel afro-alpiene hooglanden open source bronnen voor de mensen van omliggende dorpen. Het probleem van hondsdelheid wordt ook aangepakt. Verschillende methodes werden toegepast, waaronder preventieve vaccinatie van zowel honden als wolven. Deze maatregel gaf tot nu toe het beste resultaat. Hierdoor werden uitbraken van hondsdelheid minder hevig. Ook noodvaccinaties werden toegediend aan schijnbaar zieke wolven, terwijl zieke honden meteen werden afgemaakt om besmetting te vermijden. Een poging om de populatie honden sterk te verminderen met behulp van sterilisatie en zo het hond-wolfcontact te vermijden, bleek minder succesvol.

De Ethiopische wolf is een belangrijk icoon voor het hoogland van Ethiopia en samen met tal van andere endemische soorten die afhankelijk zijn van het afro-alpiene hoogland dreigt deze te verdwijnen. Enkel nauwe samenwerking met plaatselijke bevolking kan het uitsterven van deze soort(en) nog enkele jaren uitstellen.

BRONNEN

- Sillero-Zubiri, C. & Gotelli, D. (1994). *Canis simensis*. Mammalian Species 485: 1-6.
- Clutton-Brock, J., Corbet, GB. & Hills, M. (1976). A review of the family Canidae, with a classification by numerical methods. British Museum (Natural History), London.
- Gottelli, D., Sillero-Zubiri, C., Applebaum, GD., Roy, MS., Girman, DJ., Garcia-Moreno, J., Ostranders, EA. & Wayne, RK. (1994). Molecular genetics of the most endangered canid: The Ethiopian wolf *Canis simensis*. Molecular Ecology 3: 301-312.
- IUCN/SSC Canid Specialist Group (2011). Strategic Planning for Ethiopian Wolf Conservation. IUCN/SSC Canid Specialist Group. Oxford, United Kingdom.
- Randall, DA., Marino, J., Haydon, DT., Sillero-Zubiri, C., Knobel, DL., Tallents, LA., Macdonald, DW. & Laurenson, MK. (2006). An integrated disease management strategy for the control of rabies in Ethiopian wolves. Biological Conservation 131,: 151-162.

BIDSPRINKHAANKREEFT

WEZENS VAN DE TOEKOMST?

“
BIDSPRINKHANEN
HEBBEN SPECIALE
AQUARIA NODIG
OM TE VERMIJDEN
DAT ZE HET GLAS
BREKEN

door Dries De Decker

803 307 JAREN IN DE TOEKOMST zijn kreeften de dominante levensvorm op aarde. Op de ruïnes van de beschavingen die voor hen kwamen bouwen zij aan een ruimtevloot om deze afgeleefde knikker te ontsnappen, op zoek naar nieuwe oorden. Om zich te wapenen tegen de gevaren van de ruimte worden de sterkste kreeften gekloond, genetisch gemodificeerd en mechanisch geamplificeerd tot supersoldaten. De hieruit ontstane rassen hebben X-rayvisie, polarisatievisie, ultraviolettestralingvisie en drievoudige diepteperceptie in elk oog, wat hen met kop en schouders betere kunstkenners maakt dan elk voorgaand organisme.

De terminatorkreeften zijn opgedeeld in 'spearers' en 'smashers'. De spearers doorboren het lichaam van hun vijand op brutale wijze en gebruiken weerhaken om deze spoedig mee te grijpen, om te ondervragen vooraleer hij bezwijkt. De smashers kunnen met hun scharen slagen uitdelen tegen supersonische snelheden, waarbij ze een schokgolf produceren die een sonoluminescente lichtflits veroorzaakt, lokaal temperaturen van duizenden Kelvins genereert en de vijand op slag verdooft, wat eigenlijk toonbeeld is van groot mededogen aangezien het niet onwaarschijnlijk is dat

in de slag ook een ledemaat of twee werd afgerukt. De Nannosquilla Decemspinosa gebruikt nog een leuk trucje: hij kan zich oprollen tot een wiel, vermoedelijk om zijn rugpantser zo ten volle te benutten als verdediging tegen laserpistolen. Om potentiële aliëns te vriend te kunnen houden zijn vele terminatorkreeften beschilderd in trippy regenboogmotiefjes.

Het heelal is niet klaar voor wat komen zal. In een misrekening van kosmische proporties wordt echter dezelfde technologie die de kreeften supersonische vuistslagen geeft toegepast om hun ruimtetuigen te lanceren, maar door de bruuske acceleratie scheurt de logos die het universum bijeenhoudt en ontstaat een zevendimensionale vortex die de kreeftenbeschaving met de grond gelijk maakt en de terminatorkreeften 805 321 jaar terug in de tijd stuurt.

Althans, dat is hoe ik geloof dat bidsprinkhaankreeften zich aan ons hebben geopenbaard. Zonder hun ruimtehellen valt het hun moeilijk om met ons te communiceren en vallen ze ten prooi aan hongerige Aziaten. De Chinezen noemen hen 'pissende garnalen' omdat de beestjes als protest tegen hun exploitatie wel eens een waterstraal afvuren. Uitermate tragisch,

hoe deze superieure soorten met lede ogen in tien keer meer kleuren dan de regenboog moeten aanzien hoe hun medesoldaten op het bord terechtkomen van de landapen die de planeet in de eerste plaats om zeep hebben geholpen.

Het enige wat ze kunnen doen is zich terugtrekken onder rotsen, hun frustraties uitwerken op het andere zeeleven (vaak groter dan zichzelf) met hun flitsende slagen en een voorbeeldig gezinsleven leiden waarbij beide ouders evenveel op de kroost letten.

De hobby's van bidsprinkhaankreeften omvatten verder: rituele vechtpartijen, leven in synergie met de maan en licht geven in het donker in zoveel mogelijk kleuren. Allemaal nobele reacties om de knagende Weltschmerz die het primitieve verleden met zich meebrengt te bestrijden. Maar kunst en liefde zijn zonder hoop gedoemd om te vervallen in nihilistische decadentie en daarom wil de bidsprinkhaankreeft in de eerste plaats zijn vrijheid. Bidsprinkhaankreeften hebben speciale aquaria nodig om te vermijden dat ze het glas breken. De vrijheid roept. De ruimte lonkt.

Hallo, ça va?

Binnenkort vertrekken 250.000 kinderen en jongeren op kamp, het hoogtepunt van het jaar! Op kamp gaan betekent dat je voor een korte periode nieuwe buren krijgt: als groep, als buurtbewoner, als kampuitbater. Dat vraagt zorg voor het samenleven. Daarom, ga met elkaar in gesprek zodat je op dezelfde golflengte zit. Samen maken jullie er een geslaagde zomer van!
WANT RESPECT, DAT KRIJG JE TERUG! - WWW.RESPECTOPKAMP.BE

J.V.U. De Ambassade, Leopoldstraat 25, 1000 Brussel | foto: Jens Geeraets | Met steun van de Vlaamse Gemeenschap

MAURI, BIOBOERIN IN WORDING

ONZE BONDSSEC MAURI BOUTE DROOMT VAN
EEN 'COMMUNITY SUPPORTED' BOERDERIJ

door Lies Couckuyt, oude sok en opleidingsorganisator bij Landwijzer

IN SEPTEMBER BEGON onze bondssecretaris Mauri Boute aan de opleiding biologische en biodynamische landbouw bij Landwijzer. Wil je werken in een bedrijf dat via de korte keten of de lange keten handelt, in de groenteteelt, veeteelt, akkerbouw of fruitteelt? Landwijzer stoomt je in twee jaar klaar om professioneel bioboer te worden. Wij gingen luisteren hoe het Mauri ondertussen vergaat.

Mauri groeide op tussen de velden en de boeren. "Als de boeren het veld bewerkten mocht ik altijd met hen meerrijden", vertelt ze. "Mijn broer zei wel dat hij boer wou worden, maar ik dacht helemaal niet in die richting. Maar drie jaar geleden twijfelden Simon, mijn vriend, en ik allebei aan onze studierichting. Op een avond belandden we op een introductieavond van Landwijzer. Tijdens die infoavond werden veel droombeelden van mensen voorgelegd en weer tot de realiteit gebracht. Als het je droom is om twee geiten en vijf kroppen sla in je tuin te telen, dan zit je bij Landwijzer niet aan het juiste adres, klonk het toen. Ik concludeerde dat het niets voor mij was en ging verder architectuur studeren."

Tijdens het maken van haar thesis begon de twijfel echter weer toe te slaan. Mauri: "Zelfs

al ben je bezig met ecologische architectuur, dan nog zit je veel binnen achter je bureau. Dit zag ik mezelf niet doen in de toekomst." Haar broer stuurde haar een filmpje door van Tom Troonbeeckx en zijn CSA-boerderij Het Open Veld in Leuven. CSA staat voor Community Supported Agriculture, een manier van landbouw waarbij je als consument oogstaandeelhouder bent van een boerderij. "Toen ik het filmpje zag, dacht ik: dit wil ik ook doen! Ik ben alles beginnen opzoeken rond Landwijzer, CSA en bio. En eenmaal de thesis ingediend en examens afgewerkt heb ik me direct aangemeld bij Landwijzer."

Bij Landwijzer kan je niet zomaar instappen in de opleiding. Je moet eerst een voorstage doen om af te toetsen of je van de landbouw wel degelijk je beroep wil maken. "Ik heb daarvoor drie weken bij Tom – de boer van het filmpje – stage gedaan", vertelt Mauri. "Die vorm van landbouw was echt iets voor mij en maakte me duidelijk dat ik dit in de toekomst ook wou: een ontmoetingsplaats, een grote moestuin die je voor 200 mensen onderhoudt, elke week mensen die langskomen en er hun groenten oogsten en tot rust komen. Dat dit mogelijk was, overtuigde me om ook de sprong te maken. Ik ben niet over één nacht ijs gegaan. Ik heb er twee jaar over gedaan om

tot die beslissing te komen. Als je niet uit de landbouw komt is het echt wel een serieuze stap!"

Jouw stagebedrijf is een CSA-boerderij. Wat betekent dat juist?

Mauri: "CSA staat voor Community Supported Agriculture of 'landbouw gesteund door de gemeenschap'. Je kan het ook omdraaien naar 'gemeenschap gesteund door de landbouw'. Het belangrijkste aan het concept is dat je als consument deel uitmaakt van een groep mensen die bij het begin van een jaar hun bijdrage betalen. In ruil daarvoor kan je een jaar lang groenten of andere producten verkrijgen. Zo wordt het voor de boer mogelijk om zonder een gigantisch kapitaal te boeren. Daarnaast deel je ook in de risico's. Stel dat door een storm een

**VOEDING IS
DE BASIS VAN
ALLES. ZONDER
LANDBOUW
KUNNEN WE NIET**

Mauri: "In de winter werk je minder hard en geleidelijk aan werk je meer en meer tot het piekmoment in de zomer. Je lichaam kan zich dus ook geleidelijk aan aanpassen."

heel veld wordt vernietigd, dan ziet de boer niet zijn hele jaarinkomen in het water vallen. Het risico op mislukkingen wordt ook gespreid door een groot pallet aan producten te telen. Als er al eens iets mislukt is er genoeg van het andere. Door een faire prijs te betalen zorg je er voor dat de boer een leefbaar inkomen heeft, niet evident in de landbouw."

"Ik zou graag het sociale aspect nog versterken door mijn klanten zelf te laten oogsten en hen zo voeling te laten krijgen met hoe alles groeit. Zo kwam er op mijn stageboerderij een mama die vertelde dat haar kindje door het zelf oogsten van de groenten alles lekker begon te vinden en ongelooflijk fan is geworden van bloemkool!"

Hoe ziet jouw week eruit?

"Op maandag ga ik naar de les waar ik veel bijleer over de economische aspecten op de boerderij, de wetgeving in de landbouw en ook alles wat je moet weten rond de specifieke teelten: fruit, groenten en

veehouderij. Het is leuk om elke week de interactie te hebben met mede-cursisten en lesgevers. Dan voel ik altijd dat ik bezig ben met iets wat ik zelf heel tof vind en belangrijk is voor onze maatschappij."

"Op woensdag, donderdag en vrijdag doe ik stage op 'Rawijs'. Dat is een CSA-boerderij waar mensen zelf hun groenten komen oogsten. Boer Alex is vorig jaar omgeschakeld van de teelt van azalea's naar een biologisch groentebedrijf. Ik leer er ongelooflijk veel bij. Het is nog een jong bedrijf waardoor ik superveel leer over de opstart van een bedrijf. Parallel met de lessen en opdrachten leer ik ook heel veel over de teelt van groenten, bemesting, en ook tractor rijden!"

"Op dinsdag werk ik natuurlijk als bondsec voor JNM! En op zaterdagmiddag ga ik naar de markt waar Jarno – ook een JNM'er – staat met een kraam vol biogroenten en -fruit. Na zijn Landwijzeropleiding is hij samen met zijn vriendin begonnen met een bedrijf op twee hectare. Zij maken groentepakketten en staan op verschillende

markten."

Is de boerenstiel niet zwaar?

"Daar was ik in het begin bang voor maar het valt heel goed mee omdat je voor alles werktuigen of een tractor hebt die het werk verlichten. Daarnaast gaat het werkritme mee met de seizoenen: in de winter werk je minder hard en geleidelijk aan werk je meer en meer tot het piekmoment in de zomer. Je lichaam kan zich dus ook geleidelijk aan aanpassen."

Toch stoppen er elke week 24 boeren. Geloof jij er nog in?

"De voorbeelden zijn er: uit een goed draaiende bioboerderij kan je een leefbaar inkomen halen. Een torenhoog loon is dat zeker niet, maar ik haal er veel geluk en voldoening uit."

"Zonder de landbouw kunnen we niet, voeding is de basis van alles. Ik wil streven naar een landbouw waar boeren eerlijke prijzen krijgen en de boerderijen op

een duurzame manier werken met gesloten kringlopen. Dit kan volgens mij alleen maar binnen de kaders van de biologische landbouw zonder ggo's en zonder de afhankelijkheid van multinationals. De landbouw zou moeten bestaan uit onafhankelijke boeren die toch verenigd zijn in een netwerk en elkaar ondersteunen. De link tussen mens en primaire productie moet ook terug versterkt worden."

Hoe zie je jouw eigen toekomst?

"Op zoek gaan naar grond dicht bij een woonkern zal de moeilijkste opdracht zijn waar ik waarschijnlijk veel energie in zal steken. Eenmaal gevonden zou ik graag mijn eigen CSA-zelfoogstboerderij starten. Ik teel het liefst fijne groenten. Ik zou het fantastisch vinden moesten ook andere boeren zich aansluiten om de andere takken te doen: veehouderij, akkerbouwmatige groenteteelt, fruit, kruiden en bloemen."

"Tijdens het tweede jaar van Landwijzer is het de bedoeling dat ik een eindwerk maak. Hierin zal ik een bedrijfsplan opmaken voor mijn toekomstige project. Ik ga dat jaar ook al concreet op zoek gaan naar een plek. Als één van de lezers een stuk grond ter beschikking heeft, dan mag je me altijd contacteren!"

LINKS

Website Landwijzer:
www.landwijzer.be

Website Rawijs:
www.rawijs.be

Website CSA-netwerk:
www.csa-netwerk.be

Filmpje van Tom:
<http://www.landwijzer.be/leertraject-bio-en-bd-landbouw/afgestudeerden-in-woord-en-beeld>

Biogrondfonds:
www.delandgenoten.be

COL

ALWEER EEN KWARTAAL voorbij. Het was niet alleen druk in tv-studio's, in dorpscafés, in parochiezen, in de ether en op opiniepagina's, waar politici, media-, Wetstraat-, EU- en andere zelfverklaarde -watchers zich verdrongen. Het was ook druk in literaire kringen. Bewogen maanden, waren het: de uitreiking van de Gouden Boekenuil en de Libris Literatuurprijs, de dood van Nobelprijswinnaar en briljant verteller Gabriel García Márquez en het verschijnen van de eenenveertigste roman van Herman Brusselmans. Met zo'n prominente plek voor het geschreven woord de afgelopen weken is het maar logisch om het eens over een boek te hebben. Non-fictie, weliswaar. De poëzie volgt in de laatste alinea.

In de schaduw van Monmartre en de Eiffeltoren werkte de Franse econoom Thomas Piketty zo'n vijftien jaar lang aan 'Le capital au XXIe siècle' – van een liefde voor het boek gesproken. Een kritische analyse van onze economie en het kapitalisme, die al in 2013 van de persen was gerold, maar pas de laatste maanden op ruchtbaarheid kon rekenen omdat het toen plots ook 'Capital in the 21st century' was gaan heten. Ik beken. Wat volgt heb ik uit secundaire bron vernomen. Eenvoudigweg omdat een kanjer van bijna duizend pagina's nu eenmaal niet in één ruk uit is, temeer omdat het niet erg vlot als pocket in de jaszak past en bijgevolg geen dienst kan doen als attriboot ter profilering in de betere koffiebar waar ik mijn dagen pleeg te slijten. En bovendien te dik voor de leentermijn van de bib. Zelfde reden dus als

“

EEN PLEIDOOI VOOR DUURZAAMHEID IS ER OOK EEN VOOR RECHTVAARDIGHEID

waarom Tolstoj, Mann en Musil al zo vaak zijn blijven liggen. Maar net als die illustere grootmeesters heeft ook Piketty (nu al zeker van een Nobelprijs?) heel wat interessants te vertellen.

Vanuit een historisch perspectief en gewapend met een ongeziene veelheid aan data stelt de Franse econoom dat inkomsten uit kapitaal doorheen de jaren steeds sneller zijn gestegen, terwijl het met de inkomsten uit arbeid juist bergaf gaat. Als die trend zich doorzet, aldus Piketty, keren we terug naar het Ancien Régime; kapitaal zal immers generatie na generatie exponentieel blijven groeien, waardoor men door afstamming verschrikkelijk rijk kan zijn - of net niet. Want die kloof, zo laten Piketty's grafieken zien, blijft groeien. 100 euro rente is immers 100 euro netto; 100 euro loon zowat de helft.

Om die groeiende ongelijkheid enigszins af te remmen, stelt de Fransman hogere lasten op kapitaal voor. Of dat dan een vermogens- of vermogenswinstbelasting moet worden, of die progressief dan wel vlak moet zijn, en of je ze desnoods een 'rendementsheffing' mag noemen, laat ik hier even in het midden. Niet omdat het weinig relevant is – dat is het zeer zeker wel. Maar de keuze voor welke technische vertaling zo'n fiscale hervorming zou moeten krijgen, doet al

gauw denken aan partijprogramma's. En ook die interesseren me, maar hebben hier niet echt een plaats. De kernboodschap is een stuk universeler. Wie toch graag tot op het partijpolitieke bot wil gaan, zakt maar eens af naar de betere koffiebar. Ik zal er bij het genot van een chai latté met veel plezier pompeus mijn mening uit de doeken doen.

Het grotere idee is echter dit: ongelijkheid groeit steeds verder en sneller en dat heeft verstrekkende gevolgen. Het gaat hier niet meer om de vraag wie de Jaguar kan nemen en wie op de bus moet wachten.

Als de tendens zich onverminderd voortzet, betekent het een fundamentele shift in onze maatschappelijke orde die bovendien heel wat verworvenheden op de helling kan zetten.

Piketty staat niet alleen met zijn ideeën. Veel auteurs wijzen op toenemende globale ongelijkheid. Op wereldschaal is die al veel duidelijker zichtbaar. Voor wie het wil zien tenminste. In een duister dooms day rapport voorspelt de NASA een instorting van het wereldsysteem en de beschaving als gevolg van te grote ongelijkheid en te schaarse middelen. Wie leest over uitbuiting en onderdrukking, over hongersnoden en verdorring en migratiestromen van klimaatvluchtelingen, en terugkijkt op een geschiedenis van conflicten en revoltes, weet dat zo'n scenario niet eens uit de lucht (of nog: de ruimte) gegrepen hoeft te zijn.

Daarom ben ik ervan overtuigd: wat Piketty schrijft overstijgt de traditionele links-rechtsschaal. Dit gaat niet meer over de Jaguar en de bus. Dit gaat over

fundamentele uitdagingen en keuzes.

En vooral: over duurzaamheid. Nog maar eens wordt bevestigd dat in dat woord – helaas steeds meer een containerbegrip besmeurd met loze beloften – een heel belangrijk sociaal aspect vervat zit, dat vaak ook verbonden is met het klimaatthema. Als onze aarde nog een heel stuk minder leefbaar wordt en middelen schaarser, manifesteert die ongelijkheid – op zich al een bedreiging voor stabiliteit – zich nog een stuk harder. (Internationale) solidariteit is naast rechtvaardig ook pragmatisch. Het zou anders wel eens heel druk kunnen worden voor de OCMW's – en voor Maggie.

Een pleidooi voor duurzaamheid is er daarom ook één voor rechtvaardigheid. Dooms day hoeft niet voor meteen te zijn; ik heb nog veel goesting in de toekomst. We zullen wel bewust moeten nadenken hoe we die toekomst vorm willen geven. Dat begint bij wat we vandaag doen. Hoe we eten, hoe we reizen, hoe we werken, hoe we kopen, hoe we delen, hoe we reguleren, hoe we corrigeren.

Tot slot nog de beloofde poëzie. Op de projectvoorstelling van Ringland (vleeswording van vindingrijkheid, burgerinitiatief en duurzaam denken – een project dat doet dromen) besteede ene Tom Lanoye strijdvaardig het podium en somde nog eens kernachtig de voordelen van overkapping op. "Goed nieuws voor al wie niet van Antwerpen is: ze zullen erdoor kunnen rijden zonder de stad te moeten zien. Maar nog beter: dan hoeven wij niet meer op hun provincialistische kop te kijken."

MAGAZINI

VOOR DEZE ALLERLAATSTE MAGAZINI van dit werkjaar laten we gewoon alle knotsgekke hersenkronkels van opperini Bénita op jou af.

Mijn beste vrienden!

Ik heb nieuwe stiften gekregen van Evelien.

Mijn kampenzomer kan niet meer stuk!

(Lees vorige Euglena.)

Ik denk dat dit mijn laatste loze tekstje is.

Met 'ik denk' bedoel ik écht: dénk ik.

Want wie weet kan ik nog zo vier loze

tekstjes schijven en jullie helemaal

emotioneel in de war brengen.

Maar nu komt het verhaal van de

verdwenen beerput.

Ik kan mijn beerput niet meer vinden. En jij

waarschijnlijk ook niet! Einde.

Beerputten zijn niet meer in. Jullie jongsters

schrijven liever op:

- Gezichten

- Armen

- Broeken

- T-shirts

- Treinen

Duidelijk op alles behalve in een beerput.

Ik stel u voor: HET JAAR VAN DE BEERPUT!

(jwz)

Kunnen we dat afspreken?!

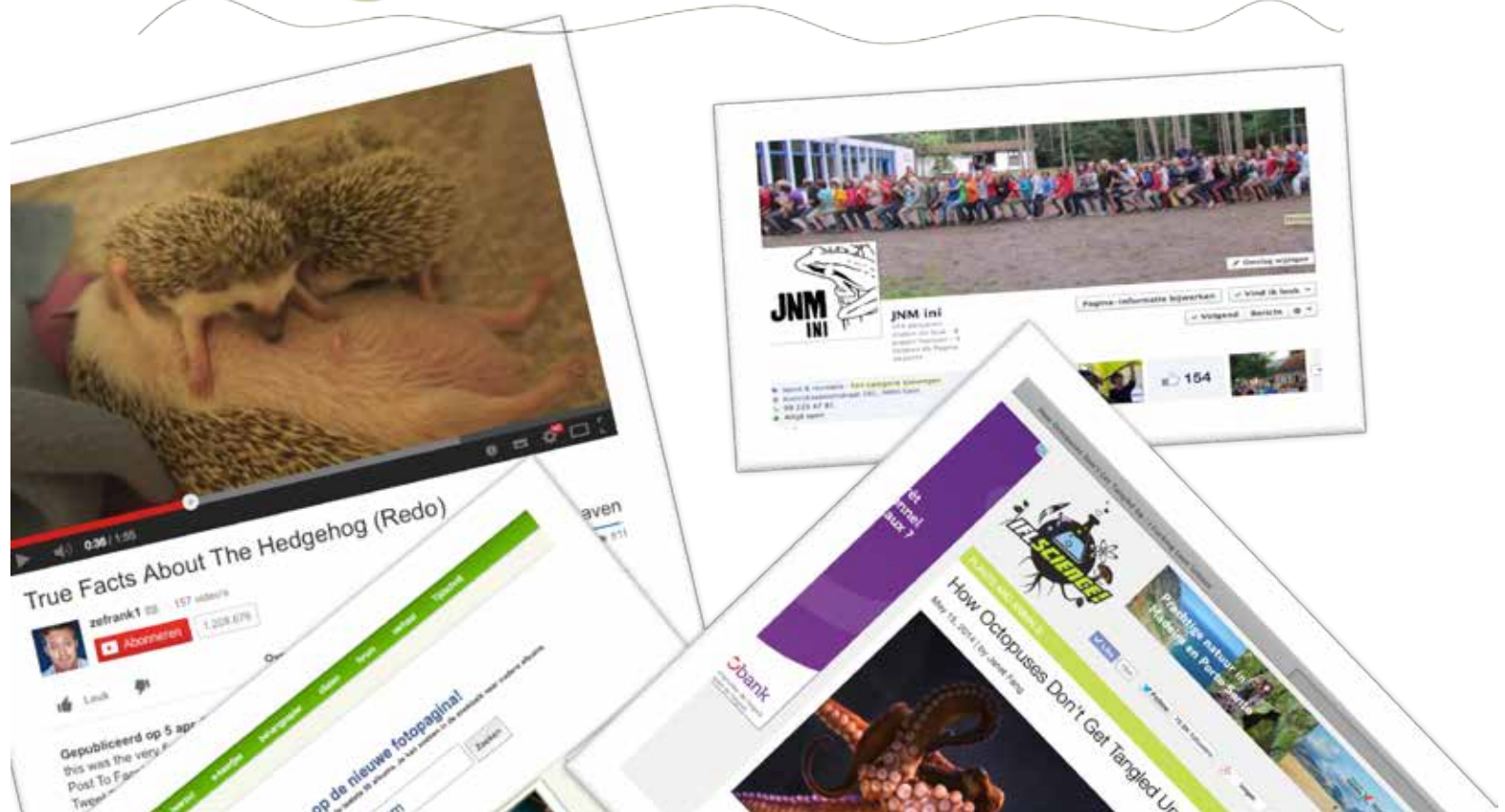
Het was leuk om jullie in mijn team te

hebben & misschien tot de volgende!

Drie werpkusjes en groene groentjes.

Bénita a.k.a. Opperini

HOT ON THE INTERNET

Altijd al willen weten hoe je van je een selder nòg een selder maakt? Here we go!

Je houdt ongeveer 8 a 10 cm van je selder over.

Dit stompje zet je in een potje met water.

Dit laat je ongeveer 12 dagen staan.

Uit het selderstompje zullen er blaadjes gekomen zijn.

Nu neem je heel je selderstomp en plant je deze in een pot of gewoon in je moestuin.

Na een 1,5 maand heb je een lekkere, frisse selder.

TIP!

Heb je geen tuin en geen bloempot?! Snij een melkkarton open en plant je selder daar in!

APPELSIENPARTJES

Je zit in de auto en je mama blijft maar praten over hoe gênant het wel niet was dat je àl de appelsientjes in minder dan dertig seconden naar binnen had geschrokt.

Je zou je excuses willen aanbieden maar dan moet je de waarheid vertellen. En deze mag niet, nee nòòit, aan het licht komen.

Buiten de hapjes is er in de Colruyt niet veel te beleven, maar dat vinden we helemaal niet erg. De teleurstelling is dan ook erg groot als je beseft dat je op die saaie dinsdag avond voor niets ben mee gegaan naar de winkel. En er liggen géén koekjes, géén chips en géén nootjes.

Het enige wat er lijkt te staan is wijn waar je stiekem heen loopt. Maar je merkt dat je mama nog in de buurt is dus je probeert normaal te doen en draait een scherpe hoek naar links de chocoladegang in. Je moet en zal van de wijn proeven maar eerst moet je je enige obstakel zien kwijt te spelen, MAMA! Je bent nog veel te jong om wijn te drinken maar niemand zal het merken toch? Niemand zal zien dat je nog maar 14 bent.

Stap 1) Speel de mama kwijt.

Je bent je mama al genoeg kwijt geweest in de winkel en desondanks je toch al 14 jaar op deze wereld staat en echt wel zou moeten kunnen omgaan met de plotse verdwijning van je mama voel je elke keer opnieuw dat gevoel van pure paniek wanneer die vertrouwde jurk voor langer dan 10 seconden niet meer te zien is. Dan loop je 'rustig' (je doet uiteraard alsof, innerlijk is er paniek) door de gangen en soms mompelt je "mama". Na exact 5 minuten en 7 seconden vind je je mama terug. Deze hereniging heeft je helemaal van slag gebracht en je doet maar alsof je heel de tijd wist waar ze was, maar jullie weten beiden dat dit niet waar is.

Even terug naar stap 1. Kwijt te geraken. Juist vandaag, wanneer je hebt besloten om van de wijn te proeven, raak je ze niet kwijt.

Zo moeilijk kan het niet zijn om haar kwijt te geraken. Je slaat 3 keer links af en 1 keer rechts en je bent alleen op de wereld. Of je wou dat het zo was. Het lijkt dus echt onmogelijk om haar vandaag kwijt te raken. Dus schuifel je verder door de winkel en wacht je het moment af dat ze de koelkast binnen wandelt. Het is gebeurd - ze is de koelkast binnen en je weet dat ze uren staat te twijfelen over welke yoghurt ze zal kopen.

Stap 2) Sneak naar de wijn.

Je bent je mama kwijt en je weet dat je ze voor een tijd kwijt zal zijn.

Je voelt je een krijger op pad. Een echte ninja.

Stap 3) Doe 'normaal' en schenk wijn in.

Zo moeilijk kan het niet zijn, wijn inschenken. Gewoon als appelsiensap toch?

Je begint te zweten. Je neemt de fles wijn vast.

Giet het uit, in het uitermate kleine bekertje.

Je inschattingsvermogen is niet optimaal en het zit tot het randje vol.

Stap 4) Drinken!

In twee grote slokken is het glaasje leeg, je dronk het zo snel leeg dat je geen tijd had om de smaak te interpreteren. Enkele seconden later begin je de smaak te proeven. Eerst (heel even) zoet. Maar nu, bitter en zuur.

No good!

Dus ren je naar de koelkast. Daar staan de appelsienschijfjes. Je eet ze alle dertig op in 30 seconden. Heel de winkel staat de kijken, ook je mama en die is niet blij!

{NIET ➡ Genoeg van de zomer?}

MAAK JE GEEN ZORGEN!

ININAZOFÉ

19 -21 september

Voor alle INI's, dus jij ook!

CONTACT

HOOFDBESTUUR

AOP - Provinciaal Afdelingscoördinator Antwerpen	Arnold Wittenberg	arnoldwittenberg@gmail.com
AOP - Provinciaal Afdelingscoördinator Limburg	Jeroen Rappé	jnmfruitstreek@gmail.com
AOP - Provinciaal Afdelingscoördinator Oost-Vlaanderen	Hans Vermeiren	hans_vermeiren@hotmail.com
AOP - Provinciaal Afdelingscoördinator Oost-Vlaanderen	Jakob Ghijs	Jakobghijs.jnm@telenet.be
AOP - Provinciaal Afdelingscoördinator West-Vlaanderen	Pieter Becuwe	shadowpierre@hotmail.com
Bondssecretaris	Mauri Boute	mauriboute@gmail.com
Bondsvoorzitter	Evelien Scheelen	evelienscheeleen@gmail.com
Knokker	Céline De Caluwé	decaluwe.celine@gmail.com
Nationaal Afdelingscoördinator	Linde Camps	lindecamps@gmail.com
Penningmeester	Bram Sercu	bram.sercu@gmail.com
Pépé	Jakob Vandevoorde	jakobvandevoorde@gmail.com
PP - Congresverantwoordelijke	Tim Vandewiele	congres@jnm.be
PP - Internationaal secretaris	Eewoud Lievens	eewoudl@hotmail.com
Uitgever	Lennert De Vroey	lennertdevroey@gmail.com
Voorzitter Beheerwerkgroep	Pallieter De Smedt	pallieterdesmedt@hotmail.com
Voorzitter Milieuwerkgroep	Sofie Defour	sofiedefour@gmail.com
Voorzitter Natuurstudiewerkgroep	Daan Dekeukeleire	daan.dekeukeleire@gmail.com
Vormingsverantwoordelijke	Evelyne Eeckhout	evelyne.e@gmail.com
VP - Animatorcursus	Joris Van den Bossche	jorisvandenbossche@gmail.com
VP - Hoofdanimatorcursus	Bram Sercu	bram.sercu@gmail.com
VP - Instructorcursus	Mileen Christiaens	mileen.christiaens@gmail.com

BONDSSECRETARIAAT

Hier kan je terecht met administratieve vragen, bijvoorbeeld over je lidgeld.

Kortrijksepoortstraat 192

9000 Gent

info@jnm.be

09/223 47 81

Elke werkdag open van 10u tot 12u30 en van 13u30 tot 17u.

JNM WINKEL

Je kan al onze producten online bestellen op www.jnm.be/winkel.

Kortrijksepoortstraat 192

9000 Gent

winkel@jnm.be

09/223 47 81

De JNM-winkel is open van dinsdag tot zaterdag van 14u tot 18u.

MEER INFORMATIE OVER LIDMAATSCHAPPEN

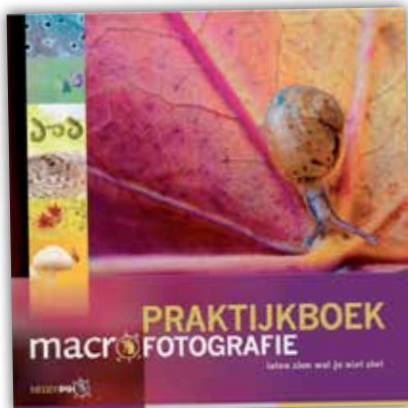
vind je op pagina 2.

JE LIDNUMMER

vind je op de adressticker van dit tijdschrift.

AFDELINGEN

Kaat Van Ongeval	0471/53 30 55	kaatvanongeval@gmail.com	S Heerenbosch
Thijs Nouws	0477/60 24 67	thijs@jnm.be	Akerland
Niele Geypens	011/59.21.68	niele@geypens.be	Alken
Laura Liekens	0489/42.51.64	Lauraliekens@hotmail.com	Antwerpen
Stien Boeye	04 98 39 79 37	stienboeye@gmail.com	Antwerpen
Esben Six	09/385 84 32	ijsbeer@gmail.com	Bovenshelde
Robrecht Debbaut	0479/13 53 18	robrechtdebbaut@hotmail.com	Brugge
Zeger Van Den Broele	0497/148340	zege.vandenbroele@UGent.be	Durmeland
Famke Dhont	0470/60 96 49	famkedhont@hotmail.com	Eeklo
Veerle Rappé	012/74 35 46	veerleksenien@gmail.com	Fruitstreek
Warre Schauwvliege	0499/40 84 97	warre.schauwvliege@hotmail.com	Gent
Lena Nijman	0487/90 53 04	lena.nijman@gmail.com	Hageland-Zuiderkempen
Jens Vastmans	0474/022604	jensvastmans@live.be	Hoge Kempen
Simon Schowanek	0474/56 47 87	simon.schowanek@gmail.com	Klein-Brabant
Matthias Strubbe	0495/89 97 66	matthiasstrubbe@hotmail.com	Kortrijk
Aaricia Ponnet	0471 325 545	aaricia.ponnet@gmail.com	Krekenland
Hanne Van Den Bosch	0498/70 62 03	hannevdbosch@gmail.com	Lage Kempen
An-Sofie DHondt	0494/131230	ansofie.dhondt@hotmail.com	Land Van Aalst
Josima Quintelier	0478/72 84 65	josimaquintelier@hotmail.com	Leievallei
Helena Vanrespaille	0499/717146	helena.vanrespaille@gmail.com	Leuven
Arnold Wittenberg	0485/70 52 56	arnoldwittenberg@gmail.com	Markvallei
Jirka Meulemans	0474/45 88 28	jirka.meulemans@gmail.com	Mechelen
Inge Jambon	0487/14 31 43	inge.jambon@gmail.com	Midden-Limburg
Jeroen Demaeght	0499/99 89 68	demaeghtjeroen@hotmail.be	Middenkust
Liesbeth Van Damme	0474/621773	lvd5@hotmail.com	Moervallei
Rik Puls	0496/04 13 99	pulsrik@hotmail.com	Neteland
Jenna Vergeynst	055/42 55 64	jennavergeynst@hotmail.com	Ninove-Geraardsbergen
Mathias Balcaen	0476 07 24 56	mathias@jnm.be	Noordwest-Brabant
Elias Van Bruyssel	0470/445291	elias.van.bruyssel@hotmail.com	Noordwest-Brabant
Lauranne Mardulier	0494/940321	lauranne.mardulier@gmail.com	Oost-Brabant
Sofie Defour	0479/57 28 93	sofiedefour@gmail.com	Pajottenland
Stijn Baeten	0476/63 47 32	sportfreak555@hotmail.com	Pallieterland
Zoë De Corte	0476/06 11 13	decortezoe@gmail.com	Poekebeek
René Bondue	0498/69 49 25	renebondue4@hotmail.com	Roeselare
Lidy Agbeke	0475/31 03 91	lidyJNM@gmail.com	Scheldeland
Jef Hendrix	0487/40 72 11	jefhendrix95@hotmail.com	Taxandria
Sofie Wahlen	0472/45 43 89	sofietje_w@hotmail.com	Vlaamse Ardennen
Linde Camps	0476/55 41 98	lindecamps@gmail.com	Waasland
Jeroen Arnoys	0498/76 76 19	jeroenarnoys@hotmail.com	Westkust
Margaux Boeraeve	0486/88 91 45	margaux.boeraeve@gmail.com	Westland
Toon Huybrechts	0487/90 58 43	toon_huybrechts@hotmail.com	Zandland
Ellis De Mets	0494/75 72 12	ell.dm1@gmail.com	Zottegem
Riene Bijmens	0474/104777	rienebijmens@hotmail.com	Zuid-Limburg
Eli Bijmens	0478/52 93 70	elibijmens@hotmail.com	Zuid-Limburg
Tom De Turck	0472/30 11 94	deturcktom@gmail.com	Zuidwest-Brabant

NIEUW: PRAKTIJKBOEKEN NATUURFOTOGRAFIE

MACROFOTOGRAFIE: 24 euro voor leden

VOGELFOTOGRAFIE: 21,40 euro voor leden

LANDSCHAPSFOTOGRAFIE: 21,40 euro voor leden

Met overzichtelijke hoofdstukken per thema helpen deze gidsen de beginnende én de reeds gevorderde fotograaf verder in de wereld van de landschaps-, macro- en vogelfotografie. De nieuwe Praktijkboeken Natuurfotografie, boordevol praktische tips, zijn nu beschikbaar!

HET MOBIELSTE LAND TER WERELD

21,40 euro voor leden

Hoewel België nog nooit zo mobiel geweest is, gaat er geen week voorbij zonder dat het verkeer de media haalt als bron van frustratie, vervuiling, onveiligheid en klimaatverandering. De opkomst van het ethische principe van duurzaamheid heeft het mobiliteitsdebat nog complexer gemaakt. Want hoe gaan bereikbaarheid, vlot verkeer en duurzaamheid eigenlijk samen? Tal van verwante kwesties, zoals economische marktwerking, ruimtelijke ordening, verkeersinfrastructuur en openbaar vervoer, maken het moeilijk om een heldere visie te ontwikkelen. Geldt onder meer het recente plan van een stad als Antwerpen als voorbeeld daarvan? Oude sokken van JNM Kobe Boussauw en Thomas Vanoutrive schreven dit boek, Rocky Zuttermann verzorgde de illustraties.

ZEEBOEK

14,80 euro voor leden

Het beruchte Zeeboek dat 30 jaar geleden voor het eerst werd uitgegeven, is volledig herwerkt en nu te koop in de JNM Winkel! Het Zeeboek is een praktische veldgids voor de flora en fauna van de Noord- en Waddenzee. Het beschrijft de algemene soorten slakken, schelpen, zeewieren en -grassen, krabben, kreeften, kwallen, zeesterren, vissen en zeezoogdieren. Moet je hebben!